

LUKUMU L'OLOLO LAKAFUNDI

MAKO

Joani Ubatizanyi Ambusambisha
(*Mat. 3:1-12; Luk. 3:1-9, 15-17;*
Joa. 1:19-28)

1 Etatelu ka Lukumu l'Ololo la Jesu Kristu, On'a Unyashungu, kene. **2** Uku akafundama lu efundelu k'umvutshi Isaya ati: Enda, dimi lambutuma dikendji diami la ntundu k'elundji kaye. Ndi ayolongosola mbuka kaye. **3** Ndi eko diui dia untu lahangohango l'usui ati: Nyolongosole mbuka ka Khumadiondjo. Nyusimbuli esese andi. **4** Joani akayi, akabatiza antu l'usui wa shenga. Ndi akasambishaka antu di'ekadimwelu k'etema, ne dia edimanyelu ka kolo. **5** Wudja tshe wa Judiya la asi Jerusalema tshe, wakunela, wakatshu utsha le ndi. Ndi akabatizaka lu ndjali ka Jorodana, washula kolo yawo. **6** Joani akalotaka dihondo dia diosa dia kamelo, la uya w'ekuhu lu lukindi. Ndi akalekaka endjo la usanga. **7** Ndi akasambishaka ati: One layayi l'okongo ami, ambundeka wulu. Dimi kema ololo wukukimi nkhusama la nkelekula ekodi wa sabata yandi. **8** Dimi lakanyubatiza la ashi, keli ndi ayunyubatiza la Nyuma k'Ekila.

Jesu Ambubatizama
(*Mat. 3:13-17; Luk. 3:21-22*)

9 Lu nshi sho, Jesu akayi uma la Nazareta ka la Ngalili. Ndi akayubatizama le Joani lu ndjali ka Jorodana. **10** Lam'akandatumbi uma lu ashi, ndi akenyi ulungu ambudiho, ndu Nyuma k'Ekila ambuhulwela uku fudu k'inga. **11** Ku diui diakayi uma l'ulungu ati: On'ami la ngandji keye. Dimi lambongenangena lu dikambu diaye.

Jesu Ambuhimbama; Ambusambisha la Ngalili (*Mat. 4:1-11; Luk. 4:1-13*)

12 Kem'edja Nyuma k'Ekila akasukuya Jesu utsha l'usui wa shenga. **13** Ndi akatshikala l'usui nshi akumi anei ahimbama le Satana. Ndi aki kame la nyama ya l'adiyu. Andjelo wakukimanyika.

14 Lam'akawandi Joani, Jesu akayi la Ngalili, ayasambisha lukumu l'ololo la

Unyashungu. **15** Ndi akataka ati: Etena kambukuka, diulelu dia Unyashungu diaya suki. Nyukadimuli etema, nyetawo lukumu l'ololo.

Jesu Ambeta Antu Anei
(*Mat. 4:18-22; Luk. 5:1-11*)

16 Lam'akandatetaka l'umamu w'Uduwa a Ngalili, ndi akenyi Simona la Andere onangu Simona wadja tei l'uduwa, ne dia vo waki amundji wa nsi. **17** Jesu akawatela ati: Nyundjeli, ku layunyuhiluya amundji w'antu. **18** Kem'edja vo wakatshiki tei, wakuyeli. **19** Lam'akandatshu yema ntu, ndi akenyi ndu Jakoba on'a Zebede, la Joani onangu, lu watu walongosola tei yawo. **20** Kem'edja ndi akawaeti, vo wakatshiki shewo. Zebede l'asi ulimu lu watu, ku vo wakuyeli.

Jesu Ambetsha Antu la Kaperenauma
(*Luk. 4:31-37*)

21 Vo wakatshu la Kaperenauma. Jesu akoto l'etemwelo lushi l'ekila; aketsha antu. **22** Vo wakambi dia wetshelu andi, ne dia ndi akawaetsha uku kanga aui, aha uku afundji. **23** Untu omotshilaki l'odienge aki l'etemwelo kawo. Ndi akahangohango ati: **24** We Jesu y'usi Nazareta dikambu diakona diasasu la ye? Undi we ambuya la ndjutudiaka? Dimi keyaka, l'Ekila la Unyashungu keye. **25** Jesu akuhangwela ati: Lembohala, tumba uma le ndi! **26** Ku odienge akuhuhanya, akahangohango wulu, akatumbi uma le ndi. **27** Ku vo tshe wakambi, wakambwana vati: Na ne na? Wetshelu w'uyuyu one! Ndi eko la wulu wa nsengola ndu edienge, ku vo nkityania diui diandi! **28** Kem'edja lukumu landi lakadiangana lu leke tshe la Ngalili.

Jesu Ambokonoya Ukilu a Petero a Umuntu (*Mat. 8:14-15; Luk. 4:38-39*)

29 Lam'akawatumbi uma l'etemwelo, vo wakatshu kame la Jakoba la Joani utsha lu luudu la Simona la Andere. **30** Nyangu wadi a Simona aketama la dimba dja. Vo wakatela Jesu dikambu diandi: **31** Jesu akayi,

akayukimela lu lunya, akawetula. Dimba dja diakashili; ku ndi akâkambela ulimu.

32 La dikolo dia lushi lako, lam'akadji unya, vo wakayi la antu tshe waki la hemo le ndi, ndu waku waki la edienge. 33 Asi usumba tshe wakamote la suku. 34 Ndi akakonoya efula waki la hemo ya wehu wehu, akatundja edienge efula. Ndi kumbetawo edienge nteketa, ne dia vo wakaweyi.

Jesu Ambutsho lu Dihuli dia Shenga; Ambusambisha la Ngilili (Luk. 4:42-44)

35 Jesu aketo la hyutshihutshi, unya atahuto. Ndi akatumbi, akatshu lu dihuli dia shenga ndame, akatolomba Unyashungu leko. 36 Ku Simona la waku waki la ndi wakuyeli. 37 Lam'akawawenyi, vo wakawutela vati: Antu weko lu nkuyanga. 38 Ndi akawatela ati: Tutshu l'ahuli akina, lu esumba weli lasuki, dia dimi ntusambisha ndu leko, ne dia dikambu diako mbakamayi. 39 Ku ndi akatasambishaka antu lu temwelo diawo, lu Ngilili tshe, atatundja edienge.

Jesu Ambokonoya Kanga Sudi (Mat. 8:1-4; Luk. 5:12-16)

40 Kanga sudi akayi le Jesu. Ndi akôsengasenga, akôkhusamela, akawutela ati: Naka we alanga, we la wulu wa nkonoyami. 41 Jesu akangasana la ketshi, akasimbula lunya, akawunanda, akawutela ati: Dimi nangaka, okono. 42 Kem'edja sudi kandi kakashili; ndi akakono. 43 Kem'edja Jesu akûkimo, akôkokomiya wulu ati: 44 Uki, tutelaki nduku untu dikambu ne. Keli utshu, utuyaenya le olombedi, utulambuli ulambu wakati Mose dikambu di'edieli. Vo kawuyali omenyi la antu dikambu diaye. 45 Keli untu ako akatumbi, akadianganya lukumu la dikambu diako. Uma lu dikambu diako, Jesu kumbeya ntumba seke l'usumba la usumba. Keli ndi akatshikala l'andja w'usumba, lu ahuli wa tosenga, lam'akayaka antu le ndi uma lu beke tshe.

Jesu Ambokonoya Kanga Ekhusi (Mat. 9:18; Luk. 5:17-26)

2 L'okongo a nshi motshi, Jesu akakalula la Kaperenauma. Lukumu lakadiangana ati: Ndi eko lu luudu. 2 Antu efula wakamote laawo, edja ndu nduku hyuli yakiko kuyanga la suku. Ndi akâsambisha. 3 Antu wakayi le ndi la kanga ekhusi, lakawayembaka antu anei. 4 Lam'akiwo kumbeya nkuma lasuki la Jesu ne dia ului w'antu, vo wakunyia

kumbi ka luudu lone akindi. Lam'akawunyia kumbi, wakahuluya tangi kaketami kanga ekhusi. 5 Lam'akenyi Jesu mbetawo kawo, ndi akatela kanga ekhusi ati: On'ami, kolo yaye yambudimanyema. 6 Keli afundji amotshi wakadjashi laawo, wakayambula l'etema vati: 7 Ukundi wata untu one osoku na? Ndi ambotenga Unyashungu. Akona eya nyimanyia kolo, naka aha Unyashungu ndame? 8 Jesu akeyi lu utem'andi uku akawayakananyaka. Ku ndi akawambula ati: Okoko wana wayakananyanyu lu etem'anyu okone na? 9 Dikambu diakona diuleki tshitshe: mvutela kanga ekhusi ati: Kolo yaye yambudimanyema, kana mvuta ati: Eto, osa tangi kaye, okendekende? 10 Keli dia nyu mbeya nyati: On'a untu eko la wulu wa nyimanyia kolo la kete - ndi akatela kanga ekhusi - ati: 11 Dimi lambukutela nti: Eto, osa tangi kaye, utshu lakaye. 12 K'etena kako, ndi aketo, akose tangi kandi, akatumbi lu ashu w'antu tshe. Ku antu tshe wakambi, wakatumbula Unyashungu, wata vati: Shu tatenyi dikambu dia wuhu one.

Jesu Ambeta Lewi (Mat. 9:9-13; Luk. 5:27-32)

13 Jesu akatshu ntu l'umamu w'uduwa. Ului tshe w'antu wakayi le ndi, ku ndi akawaetsha. 14 Lam'akandatetaka, ndi akenyi Lewi, on'a Alafeyo, udjashi l'elambwelu. Jesu akaweti ati: Undjeli, ku ndi akunela, akuyeli.

Jesu Ambole Ma Laka Lewi

15 Lam'akadjashi Jesu la ambeki andi lu luudu la Lewi wale ma, elungudi w'elambu efula la antu wa kolo wakayudjase kame la wo. Wane wakatûyelaka, waki efula. 16 Lam'akenyi afundji wa Afarise Jesu ale la antu wa kolo la elungudi w'elambu ma, vo wakambula ambeki andi vati: Dikambu kuna dialendi la dianondi la elungudi w'elambu la antu wa kolo? 17 Lam'akuki Jesu dikambu so, ndi akawatela ati: Akanga a wulu hawuhumbi wetshi, paka akanga a hemo. Dimi kundja dia ndjeta antu w'ololo, lakayi dia ndjeta antu wa kolo.

Dikambu Dia Ekilelu ka Mbu ya Nde (Mat. 9:14-17; Luk. 5:33-39)

18 Ambeki wa Joani la Afarise wakakilaka mbu ya nde. Antu wakayi le Jesu, wakawumbula vati: Ambeki wa Joani la ambeki wa Afarise nkilaka mbu ya nde. Dikambu kuna diahakili ambeki aye?

19 Jesu akawambula ati: Engenyi w'utshuki a wadi mbeyaka nkila mbu ya nde, lam'eki utshuki kame la wo? Lam'eki utshuki la wo, vo haweyi nkila mbu ya nde. 20 Keli nshi yayuya, yayuwakosola utshuki. Lushi lako, mbayuwukila mbu ya nde. 21 Nduku untu atotelaka daka dia dihondo di'uyuyu lu dihondo di'umususu, ne dia daka dia dihondo di'uyuyu atukata etshi ka dihondo di'umususu, ku ushu ndjuyala wuki. 22 Ndu nduku untu ayudja wanu w'uyuyu lu atapa wa dikuhi di'edjedja. Naka wayutsha osoku, wanu wayata dikuhi, wayutshulo, la dikuhi diayulana. Keli watudjaka wanu w'uyuyu lu atapa wa dikuhi di'eyuyu.

“Uwandji a Lushi l'Ekila” (Mat. 12:18; Luk. 6:15)

23 Lam'akatetetaka Jesu lu dikambu di'asami lushi la mumuya, ambeki andi wakatatela muna nanula. 24 Afarise wakawumbula vati: Enda, ukundi atshawo dikambu di'ekila lushi l'ekila? 25 Ndi akawambula ati: Undi, nyu nyatali dikambu diakatshi Davidi, ndi la wane waki la ndi, lam'akiwo la uhumba ndu la ndjala? 26 Nyu nyatali okone akandoto lu luudu la Unyashungu lam'aki Abiyatara olombedi a ladiku? Uku akandali ma dia Eyalelu, dieli ekila nde, diakalekaka paka elombedi etu, ndu uku akandasha wane waki la ndi? 27 Ndi akawatela ati: Lushi l'ekila lakatungama ne dia antu, keli antu kuntungama ne dia lushi l'ekila. 28 On'a untu eko uwandji ndu wa lushi l'ekila.

Jesu Ambokonoya Untu Lushi l'Ekila (Mat. 12:9-14; Luk. 6:6-11)

3 Jesu akoto ntu lu etemwelo. Untu kanga lunya lakumi aki loko. 2 Afarise wakawendi dia mena kana ndi ayokonoya lushi l'ekila, dia vo mbosongwela. 3 Jesu akatela kanga lunya lakumi ati: Unela, emali. 4 Ku ndi akawambula ati: Dikambu diakona dieli ekila ntsha lushi l'ekila, ntsha ololo kana ntsha kolo? Nshimbela untu kana mbudiaka? Keli vo wakalembohala. 5 Ndi akewewa, awaenda la kele, anyanga ne dia lunyu l'etema awo. Ndi akatela untu ako ati: Usimbuli lunya laye. Ndi akalusimbula; ku lunya landi lakakono. 6 Afarise wakatumbi, kem'edja vo wakusangela lulimi vo la asika Herode dia mbudiaka.

Jesu Ambokonoya Antu Efula

7 Jesu la ambeki andi wakatshu l'uduwa.

Ului a wuki w'antu uma la Ngalili wakuyeli, ndu antu uma la Judiya, 8 uma la Jerusalema, uma la Idumaya, uma la wedi a Jorodana, ndu uma l'etshimba wa Tura la Sidona, ului a wuki wakuki lukumu l'akambu a waki wakandatshaka, wakayi le ndi. 9 Ndi akatela ambeki dia vo mbukungela la watu, ne dia ului w'antu watukuwukamakamela. 10 Ndi akakonoya antu efula. Okone tshe waki la hemo ya wulu, wakomotela dia vo mbunanda. 11 Lam'akenyi edienge Jesu, vo wakukhusamela, wakahangohango vati: On'a Unyashungu keye 12 Ndi akakokomiya wulu ati: Tanyumbeyanyaki la antu.

Jesu Ambosonola Ambeki Dikumi la Ahendi (Mat. 10:14; Luk. 6:12-16)

13 Jesu akambela lu akuna, aketi wane wakandalangi mbeta, ku vo wakatshu le ndi. 14 Ndi akasonola dikumi la ahendi, dia ndjala kame la ndi, la dia ndi mbatuma dia ntusambisha, 15 ndu dia vo ndjala la wulu a ntundja edienge. 16 Simona, lakandole ati: Petero; 17 Jakoba, on'a Zebede; la Joani, onangu Jakoba, wako wakandole ati: Boanenge (kitshimudi ati: Ana wa dikhungula dia mvula); 18 Andere; Filipo; Baratolomayo; Mateu; Tomasi; Jakoba, on'a Alafeyo; Tadeyo; Simona, usi Kanana; 19 la Judasi Isakariyote, lakufungi.

Jesu Ambukaluya Afundji Diui ne Dia Wulu Andi (Mat. 12:22-32; Luk. 11:14-23; 12:10)

Ku Jesu akoto lu luudu. 20 Ului w'antu wakamote ntu, edja ndu Jesu la ambeki andi kumbeya nde ma. 21 Lam'akuki engenyi andi lukumu l'akambu wakayala, vo wakatshu dia ntuwosa, vati: Ndi ambudjo dadi. 22 Afundji wakayi uma la Jerusalema, wakati vati: Bezezebulu kambuwahema; ndi atutundjaka edienge paka lu wulu wa uwandji w'edienge. 23 Ku Jesu akawaeti, akawaukela wela ati: Ukundi ayeya Satana ntundja Satana? 24 Naka diulelu diambatana, diulelu diako hadieyi nshikikala. 25 Naka khumbu kambatana, khumbu kako heyi nshikikala. 26 Naka Satana ayuyaloshia, ayuyatanya, ndi heyi nshikikala. Ku dikambu diandi diayushila. 27 Nduku untu leya mboto lu luudu la kanga wulu dia mbosa diango diandi, tshikima ndi ambutakeleki kanga wulu ako, ku l'okongo diku, ndi ayosa diango dieli lu luudu.

28 Mete kanyutelami nti: Wayudimanyia antu kolo yawo tshe ndu tengo yatengawo

Unyashungu, 29 keli hawudimanya untu latenga Nyuma k'Ekila pundju; ndi ayutshikala lu kolo kandi pundju. 30 Jesu akati osoku, ne dia vo wakataka vati: Ndi eko la odienge.

***Watutshaka Lulangu la
Unyashungu Mbeli Asikandi
(Mat. 12:46-50; Luk. 8:19-21)***

31 Nyangu la anangu Jesu wakayi, wakayemala l'andja, wakatumi untu la ndjuweta. 32 Ului a wuki w'antu wakadjashi wūdingi. Vo wakawutela vati: He nyo la ananyo ane weli l'andja, wakuyanga. 33 Ndi akākaluya diui ati: Wa na weli nyomi la analingu? 34 Ndi akendi wane wakadjashi wūdingi, akati ati: Nyomi la analingu ane! 35 Ne dia untu tshe latutshaka lulangu la Unyashungu, keli onalingu, kadiyemi, la nyomi.

***Wela w'Umbuki a Wuhu
(Mat. 13:19; Luk. 8:48)***

4 Jesu akatatela mbetsha antu ntu l'umamu w'uduwa. Ului a wuki w'antu wakūdingi. Ku ndi akoto lu watu waki l'uduwa, akadjase. Ului tshe w'antu wakemala l'umamu w'ashi. 2 Ndi akawaetsha akambu efula la wela. Ndi akawatela lu wetshelu andi ati: 3 Nyulungu! Umbuki akatshu la ntuka wuhu. 4 Lam'akandatukaka wehu, emotshi wakako l'umamu a mbuka. Fudu yakayi, yakekomola. 5 Wehu ekina wakako lu kete y'ave, lene aki kema kete kambi. Kem'edja vo wakatumbi, ne dia kete yaki kunune. 6 Lam'akandi unya, vo wakalengela. Vo wakalungula, ne dia tawaki la ediu. 7 Wehu ekina wakako l'atei w'atende. Atende wakuli, waketshidia, ku vo kumbidja tongo. 8 Wehu ekina wakako lu kete y'ololo, wakuli, wangangone. Vo wakato tongo; wakayifudia: emotshi akumi asatu akumi asatu, akumi asalumu akumi asalumu, ekina lukama lukama. 9 Ndi akati ati: One leli la atui a mbuka, uki.

***Dikambu Diatelandi Antu Akambu la
Wela; Ambushihudia Ambeki dia Wela a
Wuhu***

(Mat. 13:10-17; Luk. 8:9-10)

10 Lam'akawatshikala la ndi ndame, waku waki lasuki la ndi la ambeki andi dikumi la ahendi, wakawumbula dikambu dia wela ako. 11 Ku ndi akākaluya diui ati: Wakanyusha ewu ka mbeya akambu wakashama wa diulelu dia Unyashungu. Keli le antu akina, akambu mvutamaka

la wela. 12 Okone menda wayenda, keli hawenyi; mbuka wayuka, keli hawushihudia, ne dia vo watukukadimula etema dia kolo yawo nyimanyema. 13 Ndi akawambula ati: Nyu hanyulimbetela wela ene? Naka kema, ukundi ayunyulimbetela wela tshe? 14 Umbuki a wuhu one, eli one latutaka aui wa Unyashungu. 15 Wehu wakako l'umamu a mbuka weli wane watukaka diui, ku kem'edja Satana ambakosola diui diakawuki. 16 Wehu wakako lu ave, weli wane watukaka diui, ku kem'edja watudietawoka l'ongenongeno. 17 Keli vo waha la ediu l'etema awo, watuyalaka etenyi ketu. L'okongo dikwi, lam'ayuya fono la asui, vo wayutakana esadi. 18 Wehu wakako l'atei w'atende, weli wane watukaka aui, 19 keli tukanyi t'akambu wa l'etena kene, lukesu l'ekundji, la saki ka diango dikina wamboto, wambutshidia diui, ku dio diambuyala aha la wuhu. 20 Wehu wakako lu kete y'ololo, weli wane watukaka diui la watudietawoka. Vo watotokaka elua: emotshi akumi asatu akumi asatu, akumi asalumu akumi asalumu, ekina lukama lukama.

***Wela wa Tala; Antu Wuki Diui
(Luk. 8:16-18)***

21 Jesu akawambula ati: Watelaka tala dia diotshiya la tshina dia kidunda, kana l'ukilingu a tangi? Hawutudikitshaka ladiku di'ekitshelu ka tala? 22 Nduku dikambu diambushama, diahashwama. Ntu nduku dikambu diambukumbama, diahenama. 23 Naka untu la atui wa mbuka, ndi uki. 24 Ndi akawatela ati: Nyudji tukanyi lu wehu w'akambu wukanyu. Wayunyedikela diango, uku awaedikelanyu. Wayunyusha ndu diango dikina ladiku. 25 Untu tshe leli la diango, wayuwusha dikina. Untu tshe laha la diango, wayokosola ndu kene keli la ndi.

Wuhu Ambula lu Usheshe

26 Jesu akati ati: Diulelu dia Unyashungu diambufana la untu lakuki wuhu lu kete. 27 Untu ako aketamaka, aketoka l'utshu ndu la yanyi. Wehu wakatumbi, wakuli, ku ndi kumbeya okone akawuli. 28 Kete yame mbatuyatungelaka wehu: ntundu dikatshi, l'okongo uhundu, ku tongo y'etshundju lu asha. 29 Lam'ayela wehu, ku ndi muna la lukuwa, ne dia nshi ya dinela yambukuka.

***Wela a Lotongo la Lohodia
(Mat. 13:31-32; Luk. 13:18-19)***

30 Jesu akambula ati: La na ayutufanya

diulelu dia Unyashungu? Wela akona wayutuwauka lu dikambu diadio? 31 Dio dieko uku lotongo la lohodia, latuwukaka lu kete, kuyanga lo ndeka wehu tshe wa la kete tshitshe. 32 Lam'alukawo lu kete, ku lam'atumbalo, utamba alo atulekaka mbu ya nde tshe wuki, atutundjaka tahi ya waki. Okone fudu ya l'ulungu mbeyaka mbidjase lu dedi diawo.

33 Ndi akawaetshaka diui dia Unyashungu la wela efula wa wuhu one, wuhu wakaweyi nimbiteka diui. 34 Ndi kumbaetsha diui, tshikima ndu wela. Keli lam'akandayalaka ndi la ambeki andi atu, ndi akamanyaka akambu tshe fundu.

Ngimbi l'Uduwa (Mat. 8:23-27; Luk. 8:22-25)

35 Lushi lako la dikolo, Jesu akawatela ati: Tutshu la wedi. 36 Lam'akawakimo ului w'antu, vo wakoto la ndi kaku lu watu. Ndu watu ekena waki la wo. 37 Ngimbi ka wuki kakayi. Asukhu w'ashi wakoto lu watu, ku watu akayangi ndula l'ashi. 38 Jesu aki la kuma ka watu, etami djo lu weko. Vo wakawemula; wakawutela vati: Umbetsha, we ambetawo dia shu mvo? 39 Ndi akemo, akahangwela loheledi, akatela uduwa ati: Olembohali! Ku loheledi lakanyukama, lakalembohala yoo. 40 Ndi akawambula ati: Ukundi ukanyu woma na? Nyu nyatayala la mbetawo? 41 Ku wakatamanya mbuka woma; wakambwana vati: Akona one na? Ndu loheledi ndu uduwa wambukitanyia diui diandi!

Kanga Edienne a la Ngadara (Mat. 8:28-34; Luk. 8:26-39)

5 Vo wakakumi la wedi w'uduwa, lu kete y'asi Ngadara. 2 Jesu akatumbi uma lu watu. Kem'edja kanga odienge akayayakaka uma la waumbu, akahumana la ndi. 3 Untu ako akadjaseka la waumbu. Nduku untu akeyi mbukeleka kuyanga la molola, 4 ne dia wakûkelekaka ekeleka efula la wulu la kata la molola, keli ndi akahimbulaka molola, akahandjulaka kata. Nduku untu aki la wulu wa mbolembia. 5 Ndi akahangohangoka nshi tshe, ndu l'utshu ndu la yanyi, la waumbu ndu l'ekungu. Ndi akayakotaka ave. 6 Lam'akandenyi Jesu tshalula, ndi akalawo, akôtémola. 7 Ndi akahangohango la diui dia wulu ati: Dikambu diakona diasami la ye, we Jesu, we On'a Unyashungu Khum'Ulungu? Dimi lambukutshiba lu lukumbu la Unyashungu nti: Tunsuyaki! 8 ne

dia Jesu akawutela ati: We odienge, utumbi uma le untu one. 9 Jesu akawumbula ati: Lukumbu laye na? Ndi akûkaluya diui ati: Lukumbu lami leli "Ului a Wuki," ne dia efula kesu. 10 Ndi akôsengasenga efula ati: Tututshanyaki uma lu wudja one. 11 Limba la wuki la sumbu lakalekaka l'uhulula wa dikuna. 12 Vo wakôsengasenga vati: Ututumi le sumbu ku, tutuyôto. 13 Ndi akawasha wulu wa ntsho. Keli edienge ako wakatumbi, wakatoto sumbu. Limba lako lakakhunguso l'uhulula utsha l'uduwa. Sumbu yako yaki efula uku nunu pendi. Yo yakoto l'uduwa, yakavu.

14 Elami ayo wakalawo, wakatuta dikambu diako l'usumba ndu lu tusamba. Ku antu wakayi dia ndjenda dikambu diakayala. 15 Vo wakayi le Jesu, wakenyi kanga odienge, one laki la Ului a Wuki w'edienge, udjashi, olotshi ahondo, ndu aya la yimba, ku vo wakuki woma. 16 Emenyi wa dikambu diako wakawatela akambu tshe wakayala le kanga odienge, ndu dikambu dia sumbu. 17 Vo wakatatela nsengasenga Jesu, dia ndi mumo uma lu leke lawo. 18 Lam'akandoto lu watu, kanga odienge akôsengasenga dia ndi ntsho la ndi, 19 keli Jesu kumbetawo. Ndi akawutela ati: Utshu lakaye, le engenyi aye. Utâsanya akambu a waki wukutshedi Khumadiondjo, la ketshi kakandakuki. 20 Ndi akatshu, akatatela nyanganya lukumu l'akambu a waki wakutshela Jesu la Dekapoli. Ku antu tshe wakambi.

Jesu Ambokonoya Umuntu Kanga Hemo ka Dikila; Ambulula Ona Umuntu a Jayiro (Mat. 9:18-26; Luk. 8:40-56)

21 Lam'akateho Jesu ntu lu watu utsha la wedi ukina, ului a wuki w'antu wakûdingi. Ndi aki l'umamu w'uduwa. 22 Umbuledi omotshi w'etemwelo, lukumbu landi Jayiro, akayi. Lam'akandenyi Jesu, ndi akûkhusamela. 23 Ndi akâsengasenga wulu ati: On'ami a umuntu a tshitshe uyanga mvo: uyeti, utuwahe anya, keli ndi akono, atshikali la lumu. 24 Ku Jesu akatshu la ndi.

Ului a wuki w'antu wakuyeli, watûkumana. 25 Umuntu omotshi aki la hemo ka dikila deku dikumi la pendi. 26 Ndi akasuwi wulu lu anya a wetshi efula. Ndi akamani diango diandi tshe le wo. Keli kandji kunkitakita nduku yema; to kakaleki wulu. 27 Ndi akuki lukumu la Jesu, akayi l'ului w'antu l'okongo andi, akananda dihondo diandi; 28 ne dia ndi akati l'utema ati: Naka layunanda kuyanga

ahondo andi atu, dimi layokono. 29 K'etena kako, dikila diakahimbo, ku ndi akayauki lu dimba diandi ati: Dimi lambokono hemo kami kene. 30 Jesu akayauki esadi ati: Yema ya wulu yambutumba uma le mi. Ku ndi akasikiso l'atei w'ului w'antu, akambula ati: Unandji ahondo ami? 31 Ambeki andi wakûkaluya diui vati: We uku ena ului w'antu one wukudingi, ku we mumbula wati: Umunandji na? 32 Ndi akakesakesa dia mena umuntu lakatshi dikambu diako. 33 Keli umuntu ako akeyi dikambu diakatshama le ndi, akuki woma, akadidima. Ku ndi akayi, akûkhusamela, akawutela aui tshe mete. 34 Jesu akawutela ati: On'ami, mbetawo kaye kambukokonoya; utshu la ki, okono tshe uma lu hemo kaye.

35 Lam'akindi lu nteketa, antu amotshi wakayi uma laka umbuledi w'etemwelo, wakawutela vati: On'aye a umuntu ambuvo. Ukundi asuyaye mbetsha ntu? 36 Lam'akuki Jesu aui aso, ndi akatela umbuledi w'etemwelo ati: Tukaki woma; dikambu otoi, etawo. 37 Ndi kumbetawo nduku untu mbuyela, tshikima Petero, Jakoba, la Joani, onangu Jakoba. 38 Vo wakakumi laka umbuledi w'etemwelo. Ndi akatani lufungusu efula, antu walela, wada tukuku. 39 Lam'akandoto, ndi akawambula ati: Dikambu kuna diadjanyu lufungusu l'alelu wuhu one na? Ona havwi, lu djo kendi. 40 Vo wakawole sali, ku ndi akatundja antu tshe. Ndi akose shi la nyangu ona la wane wakayi la ndi, akoto la wo lone aki ona. 41 Ndi akakimela ona lu lunya, akawutela ati: Talita kumi, nkadimula ati: Ona umuntu, lambukutela nti: Eto. 42 L'etena kako, ona umuntu aketo, akakendakenda. Ndi aki la deku dikumi la pendi. Ku antu wakatamanya mamba. 43 Jesu akâkokomiya wulu ati: Tanyutelaki untu dikambu ne. Ku ndi akawutela ati: Nyusha ona one engo ka nde.

**Jesu Ambetsha Antu la
Nazareta; Wambâseka
(Mat. 13:53-58; Luk. 4:16-30)**

6 Jesu akamo uma leko, akatukuma lu leke lawo. Ambeki andi wakûyeli. 2 Lu lushi l'ekila, ndi akatatela mbetsha antu l'etemwelo. Antu efula wakuki aui andi, wakambi, wata vati: Uma lendi ambuyala untu one la akambu aso? Yimba yakona nye yambundukundja? Ndi akambu wa mamba wambutshama lu anyu andi li! 3 Aha utshudi mbendi, on'a Mariya, onangu Jakoba, Jose, Judasi, la Simona? Akadiendi waha l'atei asu

uka? Ku vo wakatakana lu dikambu diandi. 4 Jesu akawutela ati: Umvutshi ndjalaka aha la kenemo, tshikima lu leke lawo, lu khumbu kawo, la lu luudu lawo. 5 Ndi kumbeya ntsha nduku dikambu dia wulu leko, tshikima akanga a hemo atoi mbakandahe anya, mbakandakonoya. 6 Ndi akambi, ne dia uhedia awo.

Jesu akakindula lu ngelu ya l'utshimba atetsha antu.

**Jesu Ambudianganya Ambeki
Andi Dikumi la Ahendi
(Mat. 10:5-15; Luk. 9:1-6)**

7 Ndi aketi ambeki dikumi la ahendi, akatatela mbatuma ahendi ahendi. Ndi akawasha wulu wa mbahamela edienge. 8 Ndi akawadjangela ati: Tanyotolaki engo lu lokendo, tshikima danga tu. Tanyotolaki ma, tapa, kuyanga falanga lu eya. 9 Kanyudjaki tupapa l'ekulu, tanyotolaki shiwawu pendi. 10 Ndi akawutela ati: Lam'ayunyoto lu luudu kanyutshikali loko, edja ndu lam'ayunyunela. 11 Naka antu wa lu leke lomotshi hawunyulungula, ndu hawuki aui anyu, lam'ayunyumo uma leko, kanyuhumeli ditshu dia l'ekulu anyu uku omenyi le wo. 12 Ku vo wakatshu, watasambisha antu dia vo nkadimula etema. 13 Vo wakatundja edienge efula, wakakiti efula waki la hemo iso, wakâkonoya.

**Wambuhimbula Joani Ubatizanyi Ote
(Mat. 14:1-12; Luk. 9:7-9)**

14 Khum'ekanga Herode akuki wata dikambu dia Jesu, kanga lukumu lakayala wuki. Antu amotshi wakati vati: Joani Ubatizanyi oso ambulo uma lu diumbu. Diako mbendi la wulu wa ntsha akambu aso wa mamba. 15 Akina wakati vati: Elidja oso. Akina vati: Umvutshi omotshi oso. 16 Lam'akuki Herode dikambu so, ndi akati ati: Joani lakamahimbula ote oso, ndi kambulo uma lu nyo. 17 Herode ndame kakatumi antu wakandi Joani. Vo wakukeleka, wakawudji lu lukanu. Dikambu so diakayala uma lu dikambu dia Herodiyasi, wadi a Filipino onangu, ne dia Herode akûtsuki. 18 Joani akatela Herode ati: Eko ekila dia we ndjala la wadi a onanyo. 19 Uma lu dikambu so, mbakahetsha Herodiyasi Joani. Ndi akalangi mbudiaka, keli ndi kumbeya ntsha, 20 ne dia Herode akukaka Joani woma. Ndi akeyi ati: Pami k'ololo k'ekila kendi, ku ndi akulami ololo. Kuyanga ndi akakanana lam'akanduki aui andi, ndi akawaukaka l'ongenongeno.

21 Lam'akakuki lushi la mbuto ka Herode, ndi akakatela asi mbalasa andi, elombodi andi w'alimbi, la antu a waki wa la Ngalili dambu. 22 Ona umuntu a Herodiyasi akoto lu luudu, akano wenye, akangenyanganya Herode, ndi la wane waki la ndi lu dambu. Khum'ekanga akatela usekaseka a umuntu ako ati: Onombe engo tshe kalangaye, ku layukushato. 23 Ndi akûtshibela ati: Engo tshe kayuyonomba, layukushato, kuyanga etenyi ka hendi ka diulelu diami. 24 Usekaseka a umuntu akatumbi, akatumbula nyangu ati: Engo kakona katumolomba? Nyangu akûkaluya diui ati: Ote wa Joani Ubatizanyi. 25 Ku ndi akoto esadi le khum'ekanga, akawutela ati: Umbisha ote wa Joani Ubatizanyi kakiane lu donga, mbalangami. 26 Khum'ekanga akanyangi efula, keli uma lu tshibelu diandi la ne dia wane waki la ndi lu dambu, ndi kunanga mbudima. 27 L'etena kako, khum'ekanga akatumi dimbi dimotshi uma l'atei a waku wakûlamaka; akawutela ati: Utela ote andi. Ku ndi akatuhimbula ote lu luudu la lukanu, 28 akela ote andi lu donga. Ndi akawusha usekaseka a umuntu, ku usekaseka akatuwusha nyangu. 29 Lam'akuki ambeki wa Joani Ubatizanyi dikambu diako, vo wakayosa udu andi, wakatûkhunde.

**Jesu Ambusha Antu Nunu
Tanu Mbu ya Nde
(Mat. 14:13-21; Luk. 9:10-17;
Joa. 6:1-14)**

30 Atumami wakasangana kame la Jesu; wakawutela akambu tshe wakawatshaka ndu akambu tshe wakawaetshaka antu. 31 Ndi akawatela ati: Nyuyeti utsha lu dihuli dia dieta, lu usui wa shenga, nyutumuya yema leko. Ne dia antu efula waketetaka: wane waya, wane watsho, ku vo kundjala la etena ka nde ma. 32 Okone vo wakatshu lu watu utsha lu dihuli dia dieta, l'usui wa shenga. 33 Antu efula wakawaenyi lam'akawatatshokaka, wakawaeyi. Vo wakasamanya l'ekulu uma lu esumba tshe, ku wakutukuma ntundu lu dihuli diakawatatshokaka. 34 Jesu akatumbi uma lu watu, akenyi ului a wuki w'antu. Ndi akawaiki ketshi, ne dia vo waki uku ekoko waha la ulami; akatatela mbatsha akambu efula. 35 Lam'akaselama unya, ambeki andi wakayi le ndi; wakawutela vati: Dihuli ne dieko dieta la unya utsha mbidja; 36 ukimo antu ane, vo watshu lu tusamba la lu ngelu ya lasuki, watuyasumbeli mbu ya nde. 37 Keli ndi akâkaluya diui ati: Nyame, nyuwasha mbu

ya nde. Vo wakawumbula vati: Shu mbeyaka ntusumba ma la denariyo kama hyendi, ku dio nkuka dia ndjuwasha dia vo nde? 38 Ndi akawambula ati: Ekama engana weli la nyu? Nyutshu, nyutendi. Lam'akawateya, wakûkaluya diui vati: Ekama etanu, la nsi hyendi. 39 Ndi akawatela ati: Antu tshe wadjase lu elui l'adiyu. 40 Vo wakadjase l'elui, lukama lukama, akumi atanu akumi atanu. 41 Ndi akose ekama wa ma etanu la nsi hyendi; akâlela l'ulungu, akêtshokola, akawatula. Ku ndi akasha ambeki dia vo nkitsha la ntundu k'antu. Ndi akakahanya ndu nsi hyendi. 42 Vo tshe wakali, wakaluti. 43 Ku vo wakatongona betshi diakatshikala asaka dikumi la ahendi ndu nsi. 44 Wane wakali ma, waki apami nunu tanu.

**Jesu Ambokendakenda Ladiku Dia Ashi
(Mat. 14:22-27; Joa. 6:16-21)**

45 Kem'edja ndi akotshiya ambeki andi lu watu, dia vo ntatela ntsho la ntundu kandi utsha la wedi, la Betesayida. Ndam akatshikala dia nkimo elui w'antu. 46 Lam'akandakimo antu, ndi akatshu lu dikuna dia ntolomba. 47 La dikolo, wakali l'atei w'uduwa. L'etena kako Jesu ndame aki l'umamu w'uduwa. 48 Ndi akenyi ati: Ambeki ami wambusuwa lu ndjuka, ne dia lopepe lakakaluyaka. La kok'a ntundu, ndi akayayakaka uya le wo, ayakendakenda ladiku di'ashi. Ndi akayangi mbalekana. 49 Lam'akawawenyi ayakendakenda ladiku di'ashi, vo wakakani vati: Edimu keku, wakawana. 50 Vo tshe wakawenyi, wakakasana. Ndi akawatela esadi ati: Nyongenengene, dime one; tanyukaki woma. 51 Ndi akoto le wo lu watu; lopepe lakalembobala. Ku vo wakaleki mamba. 52 Vo kumana dikambu dia ekama wa ma fundu; etema awo wakayala lunyu.

**Jesu la Ngenesareta
(Mat. 14:34-36)**

53 Lam'akawateho, vo wakayi lu kete ya Ngenesareta, wakasukana l'umamu. 54 Lam'akawatumbi uma lu watu, antu wakeyi Jesu esadi. 55 Vo wakakindula lu leke lako tshe, wakatatela memba akanga a hemo lu tangi yawo; wakatshu lene akawuki vati: Leko kendi. 56 Lu dihuli diakandakumaka lu ngelu, l'esumba kana lu tusamba, vo wakakitshaka akanga a hemo lu tuka. Vo wakôsengasengaka dia ndi mbetawo vo munanda kuyanga uhimu wa dihondo diandi tu. Ku wane tshe wakawunanda, wakakono.

Akambu Walanya Antu Mete
(Mat. 15:1-9)

7 Afarise la afundji amotshi wakayi uma la Jerusalema, wakasangana la Jesu. 2 Vo wakenyi ambeki andi amotshi wale ma l'anya mindu, aha mbotsha. 3 (Afarise la asi Juda tshe hawutolekaka ma, tshikima wambotsha anya pudipudi. Vo watuyelaka ditshelu dia watsheho. 4 Lam'atuwukalulaka uma la kituka, vo hawuli, tshikima wamboka. Vo ndjelaka ndu ditshelu dikina efula, uku mbotsha akoho, puki la diango di'ehotela). 5 Afarise la afundji wakawumbula vati: Dikambu kuna diahayeli ambeki aye ditshelu dia watshehu? Ukundi atuwolekaka ma l'anya mindu? 6 Ndi akawatela ati: Nyu akanga a lukesu, mete kakati Isaya akambu wahatayi dikambu dianyuni afundelu ati: Antu ane watonemiaka l'elomo awo, Keli etema awo weko etali uma le mi. 7 Vo watontemolaka otemolatemola, Watetshaka paka dietshelu dieli uku elembe w'antu. 8 Nyu nyatukadjaka elembe wa Unyashungu, nyatumamemaka paka ditshelu di'antu.

9 Ndi akawatela ati: Mete, nyambutuna elembe wa Unyashungu dia nama ditshelu dianyuni. 10 Mose akati ati: Olemia sho la nyo; ndu ati: One lateketa diui dia kolo lu dikambu dia shi kana nyangu, dieli la ndi dia mvo. 11 Keli nyu nyatutaka nyati: Naka untu ambutela shi kana nyangu ati: Kene kutumukukimanya kambuyala "Korobana" (nkadimula ati: Ushasha le Unyashungu) - 12 ku nyu hanyetawo dia ndi nkimanya shi kana nyangu ntu. 13 Okone nyu nyambulanya diui dia Unyashungu la ditshelu dianyuni, diakanyakiti. Nyu nyatutshaka ndu akambu akina wa wuhu oso efula.

14 Ndi aketi ului w'antu ntu, akawatela ati: Nyu tshe nyumbukeli, nyumani aui ami fundu. 15 Nduku engo k'uma l'andja w'untu katotoka l'utema andi, keya mbulanya. Keli kene katutumbaka uma l'utema w'untu katuwulanyaka. 16 One leli la atui wa mbuka, uki. 17 Ndi akamo uma le ului w'antu, akoto lu luudu. Ku ambeki andi wakawumbula dia wela ako. 18 Ndi akawambula ati: Ndu nyu, nyatamani fundu? Nyu hanyulimbitela nyati: Engo tshe keli l'andja, lam'ayutoto l'utema w'untu, to heyi mbulanya uka? 19 Ne dia to hatutotoka l'utema, keli to katotoka lu dikundju, ku to hatutumbaka utsha lu kumba? (Ndi akati aui aso, dia mbakilula mbu ya nde tshe.) 20 Ndi akati ntu ati: Engo katumba uma l'utema w'untu katulanyaka; 21 ne dia uma l'etei, uma

l'etema w'antu katutumbaka tukanyi ta kolo, munanyi, evi, diakanelu, seka, 22 okomiya, akambu wa kolo, lukesu, saki ka kolo, kandjema, lotengo, utaku, ndu utshatsha. 23 Akambu aso tshe wa kolo watutumbaka uma l'etei, mbatulanyaka untu.

Umuntu Usi Surofinikiya
(Mat. 15:21-28)

24 Jesu akunela uma leko, akatshu utsha lu beke dia Tura la Sidona; akoto lu luudu. Ndi akalangi ndjashe, keli ndi kumbeya ndjashe ntu. 25 Kem'edja, umuntu omotshi, lukanga ona umuntu laki la odienge, akuki lukumu landi. Ndi akayi le ndi, akayakosha l'ekulu andi. 26 Umuntu ako aki usi Ngirika, wudja awo aki Surofinikiya. Ndi akosengasenga dia ntundja odienge uma le on'andi a umuntu. 27 Jesu akawutela ati: Utshikeli ana dihuli, watalutshi ntundu: hasungana dia mbosa ma dia ana, ku mbukela fo. 28 Keli umuntu akukaluya diui ati: Elu, Khumadiondjo, keli ndu fo yeli la tshina dia mesa yatolekaka fusa ya ma dia ana. 29 Jesu akawutela ati: Ne dia diui diaye so, aya ntsho. Odienge ambutumba uma le on'aye. 30 Ndi akatshu utsha lakawo, akatutana ona etami lu tangi, la odienge akatumbi.

Jesu Ambokonoya Kanga
Luhuki la Dikukuma

31 Jesu akamo uma lu leke la Tura. Ndi akayeta uma la Sidona, akatenyanya kete ya Dekapoli, akakumi l'uduwa a Ngali. 32 Antu wakawela kanga luhuki la dikukuma, wakosengasenga vati: Uwahe lunya. 33 Jesu akawose, akamo la ndi uma l'atei ului w'antu. Ndi akadji pita lu atui andi, akahongola losoi, akawunanda lu lulimi. 34 Ndi akalela l'ulungu; akasikuma; akawutela ati: "Efefata", nkadimula ati: Udihwami. 35 Atui andi wakadiho, la lulimi landi lakakeleko, ku ndi akateketa ololo. 36 Ndi akakokomiya ati: Tanyutelaki nduku untu. Keli uku akandaleki mbakokomiya wuhu ako mbakawaleki nyanganya lukumu lako. 37 Antu wakatamanya mamba wulu, vati: Ndi ambutsha akambu tshe ololo. Ndi mbukiaka ndu akanga a puki, ndu nteketshaka ndu akanga a nyumi.

Jesu Ambusha Antu Nunu Nei Mbu ya Nde
(Mat. 15:32-39)

8 Lu nshi sho, ului a wuki w'antu wakamote ntu. Vo tawaki la mbu ya nde. Jesu aketi ambeki andi, akawatela ati:

2 Dimi lambuka ului one w'antu ketshi, ne dia vo wambutshikala la mi nshi shatu. Vo kema la mbu ya nde. 3 Naka dimi layakimo utsha la wakawo la ndjala, vo wayutokomo lu mbuka, ne dia amotshi wakayi uma l'etali. 4 Ambeki andi wakawumbula vati: Lendi ukuki untu nkundja ekama wa ma lu dihuli ne dia shenga, dia ndutsha antu ane? 5 Ndi akawambula ati: Ekama engana weli la nyu? Vo wakukaluya diui vati: Esambeli. 6 Ndi akadjasha ului w'antu la kete. Ndi akose ekama ako esambeli, akuki lusaka, akawatula. Ndi akasha ambeki andi dia vo nkitsha la ntundu kawo, ku vo wakakitsha la ntundu k'ului w'antu. 7 Vo waki ndu la tusisi. Lam'akandatotshokola, ndi akawatela ati: Nyutukitsha ndu to la ntundu kawo. 8 Antu wakali, wakaluti. Vo wakatongona betshi diakatshikala asaka esambeli. 9 Vo waki antu uku nunu nei. Ku Jesu akakimo. 10 Kem'edja ndi akoto la ambeki andi lu watu, wakatshu utsha lu beke dia Dalamana.

Wambuyanga Djimbitelu ***(Mat. 16:1-4; Luk. 12:54-56)***

11 Afarise wakayi le Jesu; wakatatela mama la ndi, wayanga djimbitelu y'uma l'ulungu, dia mbuhimba. 12 Ndi akakitshakitsa lumu, akambula ati: Okoko wana wayanga wa lolonga lone djimbitelu? Mete kanyutelami nti: Hawenya wa lolonga lone djimbitelu. 13 Ndi akatshiki, akoto ntu lu watu, akatshu utsha la wedi ukina.

Edya k'Afarise ***(Mat. 16:5-12)***

14 Ambeki andi wakuhela ntola ma. Paka ukama otoi utu mbaki la wo lu watu. 15 Ndi akakokomiya ati: Nyendi ololo, nyewo edya k'Afarise ndu edya ka Herode. 16 Vo wakatanela vati: Shu kema la ma. 17 Jesu akeyi tukanyi tawo; akawambula ati: Ukundi wadjanyu lundju ne dia nyu nyaha la ma? Nyu nyatalimbitya, kuyanga mana fundu? Etema anyu wambuyala lunyu? 18 Nyu la ashu, ku nyu hanyenyi? Nyu la atui, ku hanyuki? Undi, nyu hanyuho? 19 Lam'akamatula ekama etanu wa ma l'atei w'antu nunu tanu, asaka angana wa betshi dia ma diakatshikala wakanyatongona? Ku vo wakukaluya diui vati: Dikumi la ahendi. 20 Ndu lam'akamatula ekama wa ma esambeli l'atei w'antu nunu nei, asaka angana wa betshi dia ma diakatshikala wakanyatongona? Vo wakukaluya diui vati:

Esambeli. 21 Ndi akawambula ati: Nyu nyatamani fundu utu?

Jesu Ambokonoya Kanga Tshungu

22 Vo wakakumi la Betesayida. Antu amotshi wakayi la kanga tshungu le ndi, wakosengasenga vati: Uwunandi. 23 Ndi akakimela kanga tshungu lu lunya, akamo la ndi uma lu ngelu. Ndi akawutela losoi lu ashu, akawahe anya; akawumbula ati: We menaka engo kemotshi? 24 Ndi akedia ashu, akati ati: Dimi lambena antu, keli lambuwaena wakendakenda uku etamba. 25 Jesu akananda ashu andi ntu, ku ndi akendi tee, akakono, akenyi diango tshe ololo. 26 Ndi akutumi lakandi; akawutela ati: Tutshokaki la ngelu.

Petero Ambetawo Ati: ***Jesu On'a Unyashungu*** ***(Mat. 16:13-20; Luk. 9:18-21)***

27 Jesu akatshu, ndi la ambeki andi, utsha lu ngelu ya la Kayisariya Filipi. Ndi akambula ambeki andi lu mbuka ati: Akona amvuta antu, emi? 28 Vo wakukaluya diui vati: Joani Ubatizanyi; akina vati: Elidja; akina vati: Umvutshi omotshi. 29 Ku ndi akawambula ati: Ya nyu, amvutanyu, emi na? Petero akukaluya diui ati: Kristu keye. 30 Ku ndi akakokomiya ati: Tanyutelaki untu dikambu diami.

Jesu Ambuta Dia Nyoi ***Kandi la Eulwelu Kandi*** ***(Mat. 16:21-38; Luk. 9:22-27)***

31 Jesu akatatela mbaetsha ati: Dieli la On'a untu dia nsuyama efula. Dieli la mi dia ntunama le dikumanyi, la le elombedi a waki, ndu le afundji. Ndu dieli la mi dia ndjakema, la dia mbulo lam'ayeta nshi shatu. 32 Ndi akawatela aui aso hwe. Petero akawose, akatatela mbushimba la mbulaka. 33 Keli Jesu akasikiso, akenyi ambeki andi. Ndi akahangwela Petero ati: Satana! utshimbi l'okongo ami. We hadji yimba lu akambu wa Unyashungu, paka lu akambu w'antu.

34 Ndi aketi ului w'antu la ambeki andi, akawatela ati: Naka untu alanga ndjelami, ndi ayaseke, embe utamba andi a mpeketanya, andjeli. 35 Ne dia untu tshe lalanga mamela lumu landi, ayulushisha; keli one lashisha lumu landi dikambu diami la dia lukumu l'ololo, ayulamela. 36 Waho akona wayuyala le untu lakundja kete tshe, naka ndi ambushisha lumu

landi lu dikambu diako? 37 Engo kakona kukuku untu mengonya la lumu landi? 38 Untu tshe l'atei a lolonga lone la luseka ndu l'akambu wa kolo layumbuka dimi la aui ami sonyi, ndu dimi, On'a untu, layuwuka sonyi lam'ayumuya lu lutumbu la Papa, kame la andjelo w'ekila.

9 Jesu akawatela ati: Mete kanyutelami nti: Amotshi wemadi lane, hawuvo ntundu vo watenyi diulelu dia Unyashungu diayayi la wulu.

Ehilwelu ka Jesu
(Mat. 17:1-13; Luk. 9:28-36)

2 Lam'aketi nshi shamalu, Jesu akose Petero, Jakoba la Joani, akambela la wo vame l'ukungu w'utali, lu dieta. Ndi akahilo la ntundu kawo. 3 Ahondo andi wakayala ngaingai, ndu wema pesopeso utamanya. Nduku uminyi w'ahondo wa la kete, leya mbete ahondo wema wuhu oso. 4 Elidja la Mose wakene le wo. Vo wakasawula la Jesu. 5 Petero akahula diui akatela Jesu ati: Umbetsha, ndeka ololo shu ntshikala lindu. Tuhiki tumbu satu, kemetshi kaye, kemetshi ka Mose, kemetshi ka Elidja. 6 Ndi kumbeya mvuta nduku diui dikina, ne dia vo wakaleki mbuka woma. 7 Dingi diakayi, diakahutamela. Diui diakayi uma lu dingi ati: On'ami la ngandji one; nyuwukeli. 8 Kem'edja, ambeki wakakesakesa, vo komena nduku untu ntu, tshikima Jesu.

Elidja a Mete

9 Lam'akawayahuloka uma l'ukungu, Jesu akâkokomiya ati: Tanyutelaki nduku untu dikambu dienyinyu, edja ndu lam'ayulo On'a untu uma lu nyoi. 10 Vo wakalami aui aso l'utema, wambwana vati: Eulwelu k'uma lu nyoi keso katandji, ukundi weto? 11 Vo wakawumbula vati: Okoko wana wata afundji vati: Dieli la Elidja dia ndja ntundu? 12 Ndi akâkaluya diui ati: Dieli la Elidja dia ndja ntundu dia nongosola akambu tshe. Ku ukundi akawafundi dikambu dia On'a untu vati: Dieli la ndi dia nsuwa asui efula la monywama? 13 Keli dimi lambunyutela nti: Elidja ambuyakaka. Vo wakutshela dikambu tshe diakawalangi, uku akafundama lu dikambu diandi.

Jesu Ambokonoya Dikenda Kanga
Ekhunye
(Mat. 17:14-21; Luk. 9:37-43)

14 Lam'akawasukana le ambeki, vo wakenyi ului a wuki w'antu wâdingi, la

afundji wama la wo. 15 Lam'akenyi ului w'antu Jesu, vo wakatamanya mamba. Vo wakalawo utsha le ndi dia ntuwemula. 16 Ndi akawambula ati: Dikambu diakona diamanyu la wo? 17 Untu omotshi uma l'atei w'ului ako akûkaluya diui ati: Umbetsha, dimi lakayi la on'ami a pami one le ye. Ndi eko la odienge watuweteka lumi. 18 Lu ahuli tshe watuwahemaka odienge ako, vo watuhumanyaka lu kete. Ona atutumbaka lolodu, atokeketanyaka anyu, atusinitalaka sina. Dimi lakasengisengi ambeki aye dia mbutundja odienge, keli vo haweyi ntsha. 19 Ndi akati ati: Yee, nyu wa lolonga lone laha la mbetawo, edja ndu kaandi ayumukimo ntshikala la nyu? Edja ndu kaandi ayumukimo ndjala la memakana le nyu? Nyuyi la ndi le mi. 20 Vo wakayi la ndi esadi le Jesu. Lam'akenyi odienge Jesu, vo wakahuhanya ona wulu. Ku ona akako lu kete, akangito, atumba lolodu. 21 Jesu akambula shi ati: Umaka etena kakona kakayala ona la dikambu ne? Ndi akûkaluya diui ati: Umaka dikenda. 22 Tena efula, odienge ako atôkoshaka lu dja ndu lu ashi dia mbudiaka. Naka we mbeyaka ntsha, utuki ketshi, utukimanyia. 23 Jesu akûkaluya diui ati: Naka we mbeyaka ntsha, akambu tshe mbeyaka ntshama le untu letawo. 24 Kem'edja shi akahangohango ati: Dimi lambetawo! Unkimanyia nshidiya yamu yami! 25 Lam'akenyi Jesu ului w'antu wambomota, ndi akahangwela odienge ati: We odienge wateteka ona one lumi la luhuki, dimi lambukutela nti: Utumbi uma le ndi! Tuwahemaki ntu. 26 Odienge ako akahangohango, akuhuhanya wulu efula, ku vo wakatumbi. Ona akayala uku untu lambuvo, edja ndu antu efula wakati vati: Ndi ambuvo. 27 Jesu akûkimela lu lunya, akawetula, ku ndi akunela. 28 Lam'akandoto lu luudu, ambeki andi wakawumbula lu sheki vati: Ukundi akisu kumbeya mbutundja? 29 Ndi akakaluya diui ati: Wuhu one mbeyaka ntumba tshikima la dombelo.

Jesu Ambuwatela Ntu Dia Nyoi Kandi
(Mat. 17:22-23; Luk. 9:43-45)

30 Vo wakamo uma leko, waketi la Ngalili. Ndi kunanga untu mbeya dihuli diendi. 31 Ndi aketsha ambeki andi ati: On'a untu ayukimwama lu anyu w'antu. Vo wayitidiaka, ku lam'ayeta nshi shatu umak'etena kayuwildika, ndi ayulo. 32 Vo kumana dikambu so fundu, keli

wakuki woma wa mbumbula.

Tamu Dia Luleki Wuki
(Mat. 18:15; Luk. 9:46-48)

33 Vo wakakumi la Kaperenauma. Lam'aki Jesu lu luudu, ndi akawambula ati: Kakanyayamaka lu mbuka? 34 Vo wakatshikala ki; ne dia vo wakayamanyaka vati: Akona uleki wuki l'atei asu? 35 Ndi akadjase, aketi ambeki andi dikumi la ahendi. Ndi akawatela ati: Naka untu nangaka ndjala lu dihili dia ntundu, ayali l'okongo w'antu tshe, ndu ukambi w'antu tshe. 36 Ku ndi akose kiendakenda, akaweme l'atei awo. Ndi akolele lu anya, akawatela ati: 37 Untu tshe lalungula kiendakenda motshi uku one lu lukumbu lami, ndi ambunungula dime. Untu tshe lanungula, hanungula dime, keli ambulungula one lakantumi.

Utshi w'Akambu wa Mamba
(Mat. 10:42; Luk. 9:49-50)

38 Joani akawutela ati: Umbetsha, shu takenyi untu atundja edienge lu lukumbu laye, ku shu takusike, ne dia ndi kuntuyela. 39 Jesu akati ati: Tanyüsikeki, ne dia nduku untu latsha dikambu dia mamba lu lukumbu lami, ayeya mpindwelami esadi. 40 Ne dia untu tshe laha utunyi le su, keli la su. 41 Mete kanyutelami nti: Untu tshe lanyusha dikoho di'ashi a no, ne dia nyu nyeko wa Kristu, ndi hushisha difutu diandi.

42 Keli untu tshe latakanya kiendakenda motshi yambumbetawo, ndeka ololo vo mbukeleka dive dia wuki di'ohelo lu kingu, ku mbutambiya lu uduwa. 43 Naka lunya laye lambukutakanya, uluhimbuli. Ndeka ololo we mboto lu lumu l'ekomo, uleki ntsho lu luwinga la dja la anya ahendi, len'eli dja yahadimala; 44 lene ahavu kusu yawo, ndu ahatudimalaka dja. 45 Naka lukulu laye lambukutakanya, uluhimbuli. Ndeka ololo we mboto lu lumu l'ekomo, uleki ntsho lu luwinga la dja la ekulu ehendi; 46 lene ahavu kusu yawo, ndu ahatudimalaka dja. 47 Naka su diaye diambukutakanya, udikhunduli. Ndeka ololo we mboto lu diulelu dia Unyashungu la su otoi, uleki mbikadjema la ashu ahendi lu luwinga la dja; 48 lene ahavu kusu yawo, ndu ahatudimalaka dja, 49 ne dia dja yayete untu tshe mpe uku leho. 50 Leho leko ololo, keli naka leho lambusuwo, la na la ayunyulete mpe ntu? Nyuyali la leho l'etema anyu, ndu nyuyali ki untu la unyandi.

Jesu Ambuya la Judiya Ntu
(Mat. 19:1-12; Luk. 16:18)

10 Jesu akamo uma leko, akatshu lu leke la Judiya, pulu ndu la wedi wa Jorodana. Elui w'antu wakamotaka le ndi. Ndi akawaetshaka uku aki etshelu kandi.

Dia Ndjaka Diwala

2 Afarise wakayi le ndi, wakawumbula dia mbuhimba vati: Eko ekila dia pami nkimo wadendi? 3 Ndi akawambula ati: Ukundi akanyutela Mose na? 4 Vo wakökaluya diui vati: Mose aketawo vo nfunda mukanda w'ediakelu ka diwala, la nkimo wadi. 5 Keli Jesu akawatela ati: Ndi akafundi olembe one, ne dia lunyu l'etema anyu. 6 Keli umaka etatelu k'etungelu, Unyashungu akatungi, pami la umuntu. 7 Dia dikambu ne, mbayutshika untu shi la nyangu, mbayundumamana la wadendi, 8 ku vo ahendi wayuyala dimba otoi. Okone vo kema ahendi ntu, keli wambuyala otoi. 9 Okone untu takakitulaki kene kakamamanya Unyashungu.

10 Lam'akiwo lu luudu, ambeki andi wakawumbula dikambu diako ntu. 11 Ku ndi akakaluya diui ati: Naka untu amboseka wadendi, ku ambutshuka umuntu ukina, ndi ambunanya wadendi. 12 Naka umuntu ndame amboseka umendi, ku ambutshukama le pami kekina, ndi ambunana.

Jesu Ambotshokola Tokendakenda
(Mat. 19:13-15; Luk. 18:15-17)

13 Vo wakayi la tokendakenda le Jesu, dia ndi mbananda, ku ambeki andi wakähangwela. 14 Lam'akenyi Jesu dikambu so, ndi akuki keke; akawatela ati: Nyete tokendakenda wayi le mi, tanyasikeki, ne dia diulelu dia Unyashungu dieli dia antu uku vo. 15 Mete kanyutelami nti: Untu tshe lalungula diulelu dia Unyashungu uku kiendakenda, mete ndi hoto loko. 16 Ndi akalêle l'anya andi, akâtshokola, akawahe anyu.

Dikambu Dia Ukundji Wulu
(Mat. 19:16-30; Luk. 18:18-30)

17 Lam'akatatshokaka Jesu lu mbuka, untu omotshi akayi le ndi ayalawo, akayakosha l'ekulu andi. Ndi akawumbula ati: Umbetsha w'ololo, kayumutsha dia nkita lumu la pundju? 18 Jesu akökaluya diui ati: Okoko wana wambetaye vati: Ololo? Nduku leli ololo, tshikima Unyashungu ndame. 19 We mbeyaka elembe ati: Tudiakaki.

Tunanaki. Tuvaki. Tukesaki. Olemia sho la nyo. 20 Ndi akūkaluya diui ati: Umbetsha, akambu aso tshe mbatumutshaka umaka dikenda. 21 Jesu akawendi tee, akawuki ngandji. Ndi akawutela ati: Dikambu otoi mbambutshikala le ye. Utshu, utusundja diango dieli la ye, kusha akanga a weula, ku we ayuyala la diango l'ulungu. Kuyi, kuyundjeli. 22 Ndi akasunama uma lu diui so, akakende la lunyangu, ne dia ndi aki kanga diango efula.

23 Jesu akewewa, akatela ambeki andi ati: Eko wulu le akanga w'engonyi, dia vo mboto lu diulelu dia Unyashungu! 24 Ambeki andi wakambi ne dia aui andi. Keli Jesu akakaluya diui ati: An'ami, eko dikambu dia wulu dia untu mboto lu diulelu dia Unyashungu! 25 Eotwelo ka kamelo lu ushu wa tedi, kambuleka eotwelo ka kanga ongonyi lu diulelu dia Unyashungu dikambu dia tshitshe. 26 Vo wakatamanya mamba; wakawumbula vati: Ku naka osoku, akona ayeya nshimbamela? 27 Jesu akawaendi tee, akati ati: Le antu, dikambu ne hadieyama ntshama, keli le Unyashungu kema osoku. Akambu tshe mbeyaka ntshama le Unyashungu. 28 Petero akatatela mbutela ati: Enda, shu tambutshika tshe, tambukuyela. 29 Jesu akati ati: Mete kanyutalami nti: Nduku untu layutshika luudu, anangu, akadiyendi, nyangu, shi, ana kana kambo dikambu diani ndu ne dia lukumu l'ololo, 30 lahulungula kakiane l'etena kene: mvudu, anangu, akadiyo, wanyangu, ana, ndu dikambo, tena lukama, kame l'asui; ku l'etena kayayi, lumu la pundju. 31 Keli efula weli la ntundu, wayuyala l'okongo; la efula weli l'okongo, wayuyala la ntundu.

Jesu Ambuta Ntu Dia Nyo! Kandi la Eulwelu Kandi
(Mat. 20:17-19; Luk. 18:31-34)

32 Antu wakatatshokaka lu mbuka utsha la Jerusalema. Jesu aketi la ntundu kawo, ambeki wakambi, la wane watuyelaka wakuki woma. Ku ndi akose ambeki andi dikumi la ahendi ntu. Ndi akatatela mbatela dia akambu wayuya le ndi ati: 33 Nyulungi, shu ane wutatshu utsha la Jerusalema, antu wayukimo On'a untu le elombedi a waki la afundji. Vo wayuwamia dia ndi mvo, wayūkimo le asi wedja. 34 Vo wayōsoka, wayōhongwela soi, wayōkomola, wayūdiaka. Lam'ayeta nshi shatu, ndi ayulo.

Ana wa Zebede Wambolomba Jesu Ahuli a Waki
(Mat. 20:20-28)

35 Jakoba la Joani, ana wa Zebede, wakasukana la Jesu; wakawutela vati: Umbetsha, shu nangaka we ntutshela dikambu tshe diayutukolomba. 36 Ndi akawambula ati: Kalanganyu dimi nyutshela? 37 Vo wakūkaluya diui vati: Etawo dia shu mbidjase kame la ye, omotshi lu lunya laye la pami ukina lu lunya laye la lomosolam'ayuyuyala lu lutumbu laye. 38 Keli Jesu akakaluya diui ati: Nyu hanyeyi kene kalombanyu. Nyu la wulu wa no dikoho diahumbami no, kuyanga mbatizama la batiza kahumbami mbatizama? 39 Vo wakūkaluya diui vati: Shu la wulu. Jesu akawatela ati: Mete, nyu nyayono dikoho diahumbami no, ndu nyayubatzama la batiza kahumbami mbatizama. 40 Keli dia mbidjase lu lunya lami la pami, kana la lomosolam'aha dikambu diani dia mbisha untu. Dia mbidjase osoku, eli paka le wane wakawalongoswela. 41 Lam'akuki ambeki dikumi dikambu so, vo wakatatela mbuka Jakoba la Joani yenyi. 42 Jesu akawaeti; akawatela ati: Nyu mbeyaka nyati: Wane wakanawo dia mbulela wedja, watuwahamelaka la ngala; ndu antu awo a waki watuwaulelaka. 43 Keli le nyu, aha osoku! One lalanga ndjala wuki l'atei anyu, ayali ukambi anyu. 44 One lalanga ndjala la ntundu kanyu, ayali fumbi kanyu tshe. 45 Ne dia On'a untu kundja dia antu mbukamela ulimu, akayi dia ndjukambela antu akina ulimu, la dia nkimo lumu landi, dia ntshungula antu efula.

Jesu Ambokonoya Baratimayo Kanga Tshungu
(Mat. 20:29-34; Luk. 18:35-43)

46 Vo wakakumi la Jeriko. Lam'akamo Jesu la ambeki andi ndu ului a wuki w'antu uma leko, kanga tshungu omotshi olombi, lukumbu landi Baratimayo, on'a Timeyo, akadjashi l'umamu a mbuka. 47 Ndi akuki ati: Jesu y'usi Nazareta oso. Ndi akatatela mpangohango ati: Jesu, we kanula ya Davidi, umbuki ketshi. 48 Antu efula wakūhangwela vati: Lembohala! Keli ndi akaleki mpangohango ati: We kanula ya Davidi, umbuki ketshi! 49 Jesu akemala, akati ati: Nyuweti. Vo waketi kanga tshungu wawutela vati: Ongenengene, unela; ndi kaketa. 50 Ndi akakadja dihondo diandi, akakhunguso la luwangungu, akayi le Jesu. 51 Jesu akawumbula ati: Alangaye dimi nkutshela na? Kanga

MAKO

tshungu akūkaluya diui ati: Khumadiondjo, ashu ami wasene. 52 Jesu akawutela ati: Utshu, mbetawo kaye kambukokonoya. K'etena kako, ndi akasene, ku ndi akūyeli lu mbuka.

Jesu Ambukuma la Jerusalema la Lutumbu

(Mat. 21:1-11; Luk. 19:28-40; Joa. 12:12-19)

11 Lam'akawasukana la Jerusalema, vo waketi lasuki la Betefange la Betaniya utsha l'Ukungu w'Eweli. Jesu akatumi ambeki andi ahendi ati: 2 Nyutshu lu ngelu keledinyu. Kam'ayunyukuma loko, nyu nyayutana osongo wa punda wukelekami, wahatahema untu. Nyutūkelekuli, nyuyi la wo. 3 Naka untu ayunyumbula ati: Okoko wana watshanyu okone? Kanyūkaluya diui nyati: Khumadiondjo kūhumba. Ndi ayūkaluya esadi. 4 Vo wakatshu, wakatutana osongo a punda wukelekami lu seke, lasuki la suku, ku vo wakūkelekula. 5 Antu amotshi l'atei a waku wakemadi laawo, wakawambula vati: Na dikambu diku? Okoko wana wakelekulanyu osongo wa punda uku? 6 Vo wakakaluya diui uku akawutela Jesu, ku vo waketawo dia vo ntsho. 7 Vo wakayi la osongo ako wa punda le Jesu, wakahe ahondo awo ladiku diawo. Jesu akadjase laawo. 8 Antu efula wakali ahondo awo lu mbuka, la akina avundja wakawahimbula uma lu dikambo. 9 Wane wakatatshokaka la ntundu ka Jesu, la wane wakayuyelaka, wakatahangohangoka vati: Hosana! One luyi lu lukumbu la Latuyalaka atshokwami! 10 Diulelu dia tshesu Davidi diayayi, diatshokwami! Hosana l'ulungu!

11 Jesu akakumi la Jerusalema, akoto l'etemwelo. Ndi akashishima diango tshe diaki loko. Ku lam'akayangi unya mbidja, ndi akatshu la ambeki andi dikumi la ahendi utsha la Betaniya.

Jesu Ambudja Utamba a Fingu Mananu

(Mat. 21:18-19)

12 La wedi a pindju, lam'akawayayakaka uma la Betaniya, Jesu akuki ndjala. 13 Ndi akenyi utamba a fingi waki la akatshi tshalula. Ndi akatshu la ntenda ati: Kana layutana ulua omotshi loko. Lam'akandakumi laawo, ndi akatani paka akatshi, ne dia nshi sho taki etena k'elua. 14 Jesu akateketa; akatela utamba ati: Untu talekaki elua aye ntu pundju. Ambeki andi wakuki diui so.

Elongoswelo k'Etewwelo (Mat. 21:12-17; Luk. 19:45-48; Joa. 2:13-22)

15 Vo wakakumi la Jerusalema. Jesu akoto lu etemwelo, ku ndi akatatela mbitshanya wane wakasundjaka, la wane wakasumbaka diango l'etemwelo. Ndi akatshulula mesa w'amengudi wa falanga, ndu ekala w'asumbishi wa tukudumba. 16 Ndi kumbetawo nduku untu ntenanya etemwelo atembe engo. 17 Ndi akawaetsha; akawambula ati: Undi, nkufundama ati: Luudu lami layetama ati: Luudu la dombelo la wedja tshe? Keli nyu nyambulete wuku w'apotodi. 18 Elombedi a waki la afundji wakuki dikambu so, wakayangi mbuka ka mbudiaka. Keli vo wakawuki woma, ne dia ului tshe w'antu wakambi dia wetshelu andi. 19 Ndi akatumbaka uma l'usumba nshi tshe la dikolo.

Wulu wa Mbetawo (Mat. 21:20-22)

20 Lam'akawatetaka lu mbuka la pindju, vo wakenyi utamba a fingi ako ambolengela tshe, ndu ediu awo wambuma. 21 Petero akuho utamba ako, akatela Jesu ati: Umbetsha, enda! Utamba a fingi wakayadji mananu ambolengela. 22 Jesu akawutela ati: Nyetawo Unyashungu. 23 Mete kanyutalami nti: Naka untu ayutela ukungu uku ati: Umo leku, utoto l'uduwa; mete, ndi ayena dikambu diako diambutshama naka ndi kema la tamu l'utema andi, ndu ambetawo ati: Dikambu dialombami diayutshama. 24 Okone lambunyutela nti: Lam'alombanyu Unyashungu, nyetawo nyati: Tambulungula kene kalombasu; ku mete, nyu nyayukilungula. 25 Lam'emalanyu nyalomba Unyashungu, naka nyu la untu dikambu, nyūdimanyia. Okone mbayunyudimanyia ndu Shenyu leli l'ulungu kolo yanyu. 26 Keli naka nyu hanyudimanyia akina kolo yawo, Shenyu leli l'ulungu hunyudimanyia kolo yanyu.

Wambumbula Jesu Dia Wulu Andi (Mat. 21:23-27; Luk. 20:1-8)

27 Vo wakayi ntu la Jerusalema. Lam'aketetaka Jesu l'etemwelo, elombedi a waki, afundji, la dikumanyi wakayi le ndi. 28 Vo wakawumbula vati: La wulu akona watshaye akambu ane? Akakusha wulu wa ntsha akambu ane? 29 Jesu akakaluya diui ati: Ndu dimi nangaka nyumbula umbula omotshi. Naka nyu nyayunkadimwelawo, ku

dimi layunyutela dia wulu watshami akambu ane. 30 Undi, batiza ka Joani kakayi uma l'ulungu, kana uma le antu? Nyunkadimweli. 31 Vo wakatanela l'atei awo vati: Naka shu tayuta shati: Uma l'ulungu, ndi ayutumbula ati: Ya ukundi akinyu kumbetawo na? 32 Keli shu tayuta shati: Uma le antu? - vo wakuki antu woma, ne dia antu tshe wakamamemaka Joani vati: Umvutshi mbendi. 33 Vo wakakaluya Jesu diui vati: Shu hateyi. Ku Jesu akawatela ati: Ndu dimi halunyutela dia wulu akona watshami akambu ane.

***Wela w'Ekambi w' Ekambo
(Mat. 21:33-46; Luk. 20:9-19)***

12 Jesu akatatela mbaetsha akambu la wela ati: Untu omotshi akune ekambo k'elua. Ndi akadingi lukumbu l'etamba a lumu l'utshimba ato. Ndi akatshi yundja ya mamula ashi w'elua, akahiki luudu l'etangelu. Ndi akakitshikela ekambi w'ekambo, akatshu utsha lu kete kina. 2 Lu nshi ya dielelo di'elua, ndi akatumi ukambi andi omotshi le ekambi w'ekambo dia ntosa elua. 3 Ekambi w'ekambo ako wakawundi, wakokomola, wakukaluya anyanya. 4 Ndi akatumi ukambi ukina le wo. Vo wakokote puta l'ote, wakutshela kolo. 5 Ndi akatumi ukina la satu le wo, ku vo wakutidiaka. Ndi akatumi ndu akina efula, ku vo wakakomola amotshi, wakadiaki akina. 6 Ndi aki la etoi k'ona, lakandukaka ngandji. Ndi akayutuma le wo ati: Vo wayolemia on'ami. 7 Keli ekambi w'ekambo wakatanela vati: Ukito uku! Nyeso tutudiaki, ku sangu diandi diayuyala diasu. 8 Vo wakawundi, wakudiaki wakawukadja l'andja w'ekambo. 9 Ya ukundi ayutsha kanga ekambo? Ndi ayuya; ayudiaka ekambi w'ekambo, ku ayusha akina ekambo kako. 10 Nyu nyatali afundelu kene ati: Dive diakatuni ambiki wa mvudu, Diakayuyala dive dia wuki dia lu tshuku; 11 Dikambu ne diakatshama uma le Khumadiondjo, Dio dieko mamba lu ashu asu?

12 Vo wakayangi mbunda, ne dia wakeyi vati: Shu mbukedindi wela oso. Keli vo wakuki ului w'antu woma. Okone vo wakutshiki, wakatshu.

***Wambumbula Jesu ne Dia Mbunda lu
Lulimi: - Kana Ololo Nambula Kayisa
(Mat. 22:15-22; Luk. 20:20-26)***

13 Vo wakatumi Afarise la asika Herode amotshi dia munda Jesu lu lulimi. 14 Lam'akawayi, vo wakawutela vati: Umbetsha, shu mbeyaka shati: Kanga mete

keye; we hakanela nduku untu. We hatendaka wuhu akona weli antu, keli we atetshaka antu mbuka ka Unyashungu lu mete. Undi, eko ekila nfuta ulambu le Kayisa, kana kema? 15 Tufuti, kana tatufutaki? Keli ndi akeyi lukesu lawo, akawambula ati: Ukundi ampimbanyu okone na? Uhunyela denariyo, keli diendi. 16 Ku vo wakawela denariyo otoi. Ndi akawambula ati: Efanelu la efundelu ka na kene? Vo wakukaluya diui vati: Ka Kayisa. 17 Jesu akawatela ati: Nyusha Kayisa diango dia Kayisa. Nyusha Unyashungu diango dia Unyashungu. Ku vo wakatamanya mamba dikambu diandi.

***Kana Eulwelu k'Uma lu Nyoi Keko?
(Mat. 22:23-33; Luk. 20:27-40)***

18 Asaduke, wane watutaka vati: Kema eulwelu k'uma lu nyoi, wakayi le Jesu. Vo wakawumbula vati: 19 Umbetsha, Mose akatufundela ati: Naka untu ambuwo, ambutshika wadendi, aha la ona, onangu kakitani la wadendi, kululi luhanga laki onangu. 20 Apami esambeli w'etoi utema wakiko. L'enundu akatshuki wadi, ku ndi akavu, kuntshika ona. 21 La hendi akakitana la wadendi, ku ndi akavu, kuntshika ona. Ndu la satu akakitana la ndi, akavu pupu. 22 Vo esambeli tshe ngaso utu, kuntshika ona. Lam'akawashili mvo tshe, ndu umuntu akayuwo. 23 L'eulwelu k'uma lu nyoi, akona, l'atei awo vo esambeli, ayuyala umendi? Ne dia vo tshe wakawose wadi.

24 Jesu akakaluya diui ati: Aha uma lu dikambu ne mbanganelanyu, ne dia nyu hanyeyi afundelu, kuyanga wulu wa Unyashungu? 25 Ne dia lam'ulo antu uma lu nyoi, vo hawutshuki, hawutshukama, keli vo watuyalaka uku andjelo l'ulungu. 26 Lu dikambu dia eulwelu ka wavo, nyu nyatali lu buku dia Mose, lu ahuli wufundami dikambu dia dikumbu, uku akawutela Unyashungu ati: Dimi keli Unyashungu w'Abarama, Unyashungu wa Isaka, Unyashungu wa Yakoba? 27 Ndi kema Unyashungu a wavo, keli ndi eko Unyashungu a wasena. Nyu nyambungana heyama!

***Elembe Ehendi a Waki
(Mat. 22:34-40)***

28 Ufundji omotshi akayuka lam'akawambwanaka. Ndi akenyi ati: Jesu ambukaluya aui ololo. Ndi akambula Jesu ati: Olembe akona wuleki elembe ekina tshe? 29 Jesu akukaluya diui ati: Olembe a ntundu eko okone ati: Isariyele li,

nyuki! Khumadiondjo, Unyashungu asu, Khumadiondjo eko otoi. 30 Ulangi Khumadiondjo Unyashungu aye l'utema aye tshe, la lumu laye tshe, la yimba yaye tshe, ndu la wulu aye tshe. 31 Olembe a hendi one ati: Ulangi unyaye uku ayalangaye. Nduku olembe uleki elemba ene wuki. 32 Ufundji ako akawutela ati: Umbetsha, kawo. Mete kutshiye wati: Otoi mbendi, nduku ukina, paka ndi. 33 Dia mbulanga l'utema tshe, la yimba tshe, la wulu tshe, ndu nanga unyaye uku ayalangaye, ndeka elambu tshe la elambu tshe wa lutshumba ololo. 34 Lam'akenyi Jesu ati: Ndi ambukalya diui dia yimba, ndi akawutela ati: We kema etali uma lu diulelu dia Unyashungu. Uma l'etena keso, nduku untu aki la dihunga dia mbumbula umbula.

Jesu Ambumbula Afarise Dia Kristu (Mat. 22:41-46; Luk. 20:41-44)

35 Lam'aketshaka Jesu antu l'etemwelo, ndi akawambula ati: Ukundi weya afundji mvuta vati: Kristu eko kanula ya Davidi? 36 Davidi ndame, lakaludiana la Nyuma k'Ekila, akati ati: Khumadiondjo akatela Khumemi ati: Udjase lu lunya lami la pami, Edja ndu lambukitsha atunyi aye la tshina di'ekulu aye. 37 Davidi ndame mbetaka ati: Khumadiondjo; ya ukundi wendi kanula yandi? Elui w'antu k'antu wakukaka aui andi l'ongenoneno.

Jesu Ambewula Antu Dia Afundji (Mat. 23:1-36; Luk. 11:37-54; 20:45-47)

38 Jesu aketsha antu ati: Nyewo afundji. Vo nangaka nkendakenda wolotshi ekutu w'etali, la antu mbaemula lu tuka. 39 Vo nangaka mbidjase lu ekala wa ntundu lu temwelo, ndu lu ahuli wa ntundu lu alambu. 40 Vo watohotolaka wadi waki edu mvudu, watolombaka Unyashungu edja, ne dia dienyanyu. Vo wayuleka manyema.

Akuta a Wadi Aki Udu (Luk. 21:1-4)

41 Jesu akadjase lu welelo w'ekitshelu ka eshasha. Ndi akendaka lam'akadjaka antu eshasha lu ekitshelu. Akanga w'engonyi efula wakadjaka diango efula. 42 Wadi aki udu omotshi, kanga wula, akayi, akayudja ekinga ehendi loko waki yediko ya sushi. 43 Jesu aketi ambeki andi, akawutela ati: Mete kanyutelami nti: Wadi aki udu one, kanga wula, ambudja ushasha wuleki wudjisha akina tshe lu ekitshelu. 44 Ne dia vo tshe wakadjisha eshasha uma l'efula ka

diango dieli la wo; keli ndi, uma lu wula andi, mbudjishandi kene tshe kaki la ndi, kakandahumbi ndjakimanya.

Ehandjwelu ka Jerusalema (Mat. 24:1-2; Luk. 21:5-6)

13 Lam'akayatumbaka Jesu uma l'etemwelo, umbeki andi omotshi akawutela adti: Umbetsha, enda ave wa mamba ndu mvudu ya mamba! 2 Ku Jesu akawutela ati: We menaka mvudu ya waki nye? Nduku dive diayutshikala ladiku dia dikina, wayahandjula.

3 Ndi akadjase l'Ukungu w'Eweli, lu welelo w'etemwelo. Petero, Jakoba, Joani la Andere wakawumbula lu usheshe vati: 4 Ututeli, lushi lakona layuyala akambu aso? Ndu djimbitelu yakona yayuyala lam'ayuyanga akambu ako nshidiyama? 5 Jesu akatatela mbatela ati: Untu tanyunganyiaki. 6 Antu efula wayuya lu lukumbu lami, wata untu l'untu ati: Dimi keli Kristu. Vo wayunganyia antu efula. 7 Lam'ayunyuka akambu w'ata la kumu y'ata, tanyudidimaki. Akambu aso wayuya mete, keli ekumelu atayala. 8 Wudja ayolosha wudja, la diulelu diayolosha diulelu. Adidimu wa kete wayenama lu dihuli la dihuli. Ndjala ya kasha yayuyala. Akambu aso wayuyala etatelu k'asui.

9 Keli nyu nyewo, wayunyukimo lu dumbwelu; wayunyokomola lu temwelo diawo. Nyu nyayemala lu dumbwelu la ntundu k'embeleli ndu ka khumi ya dikanga dikambu diami. 10 Dieli la lukumu l'ololo nsambishama ntundu lu wedja tshe. 11 Lam'ayuwutsho la nyu la ntunyukimo l'elumbwelu, tanyuyakananyaki ntundu nyati: Kayututa na? Kanyuti aui wayuwunyusha l'etena kako, ne dia aha nyu mbayuta, keli Nyuma k'Ekila kayuta. 12 Untu l'untu ayukimo onangu dia ndi mvo. Shi ayukimo on'andi. Ana wayontombokwela ambutshi awo, wayadiaka. 13 Antu tshe wayunyuhetsha dikambu dia lukumbu lami. Keli one layushikikala edja ndu l'ekumelu, ayushimbamela.

14 Lam'ayunyena etemolatemola, engo ka wononyi, kemadi lu dihuli diahatahumbi memala (one lala akambu ane, amani fundu), wane weli la Judiya kawulawo utsha l'ekungu. 15 L'etena kako, untu leli l'ote a luudu, takitaki, totoki lu luudu landi dia ntundja diango. 16 Ndu untu leli l'ekambo, takalulaki dia ntosa dihondo diandi. 17 Ndi shoko yayuyala l'etena

keso le amantu weli la waemi, la le wane walomia ana li! 18 Nyolombe Unyashungu diaha akambu aso ndjala lu nshi ya tshitshi. 19 Fono ka wulu kayuyala nshi sho, wuhu wahatayala nduku lushi umaka etatelu k'andja wakatungi Unyashungu edja ndu kakiane, ndu wuhu wahayalaki ntu pundju. 20 Utunduyala Khumadiondo kunsusa nshi yako, tshiki nduku untu lakashimbamela. Keli ndi akasusi nshi yako ne dia esonami, wakandasonola. 21 L'etena keso, naka untu ayunyutela ati: Enda, Kristu eko lane! kana ati: Enda, ndi eko leku! tanyuwetawoki. 22 WaKristu wa kashi la amvutshi wa kashi wayunela, wayenya tulimbitelu la akambu wa mamba, dia munganya ndu esonami, naka vo wayeya ntsha. 23 Keli nyewo; dimi oso ambutanayuti akambu tshe ntundu.

Eyelu ka Mesiya
(Mat. 24:29-31; Luk. 21:25-28)

24 Lu nshi sho, lam'ayushila fono keso, unya ayukadimo udjima; ngondo hukashiya; 25 toto tayoko uma l'ulungu; diango dia wulu dia l'ulungu diayusutshasutshama. 26 Ku wayena On'a untu ayayi lu wangshi la wulu wa mamba ndu la lutumbu. 27 Ku ndi ayutuma andjelo; vo wayutusanganya esonami andi uma lu beke nei, uma lu kuma ka kete pulu ndu lu kuma k'ulungu.

Djimbite lu y'Utamba a Fingu
(Mat. 24:32-35; Luk. 21:29-33)

28 Nyose wetshelu uma l'utamba a fingi. Lam'atuyalaka tahi yawo woduwodu, ndu lam'atutumbaka songusongu, nyu nyatulimbitelaka nyati: Owo aya suki. 29 Okone ndu nyu, lam'ayunyena akambu aso wambutshama, kanyeyi nyati: On'a untu aya kasuki, ka suku. 30 Mete kanyutelami nti: Antu wa lolonga lone hawushila, tshikima akambu aso tshe wambushidiyama. 31 Ulungu la kete wayushila, keli aui ami hawushila.

Jesu Ambutela Antu Dia Vo Mendaka
(Mat. 24:36-42; Luk. 17:26-30, 34-36)

32 Nduku untu leya lushi kana ushidi ako, kuyanga andjelo wa l'ulungu, kuyanga Ona, paka Papa ndame. 33 Nyewo, nyendaki, ne dia nyu hanyeya lam'ayukuka etena kako. 34 Dikambu diako dieko uku untu lakatshu lu kete kina, lakatshiki luudu landi, lakasha ekambi andi okende, lakakahela ulimu untu l'untu, lakatela ndu ulami wa suku ati: Ulamaki ngelu lololo! 35 Nyendaki - ne dia nyu hanyeyi etena kayuya kanga luudu,

kana la dikolo, kana l'asa ndeki, kana kok'a ntundu, kana la pindju 36 Lam'ayunduyala shashimuya, ndi atukunyutana lu djo. 37 Diui diunyutedimi ne, antu tshe mbaditelami nti: Nyendaki.

Sheki ya Ndjaka Jesu
(Mat. 26:1-5; Luk. 22:1-2; Joa. 11:45-53)

14 Dikambu so diakayala, eki nshi hyendi, la ntundu ka dambu di'Elekanelu ndu ka dambu dia Ma Diaha la Edya. Elombedi a waki la afundji wakayangaka wuhu wa munda Jesu la lukesu, dia mbudiaka. 2 Ku vo wakati vati: Hakuki lu nshi ya dambu, ne dia lundju latukuyala l'atei w'antu.

Malashi w'Ushinga a Wulu
(Mat. 26:6-13; Joa. 12:1-8)

3 Lam'aki Jesu la Betaniya lu luudu la Simona, kanga sudi, ale ma, umuntu omotshi akayi la olondo waki la malashi w'ushinga a wulu. Ndi akuli olondo ako, akawutelawo l'ote. 4 Keli amotshi wakuki yenyi, wakambwana vati: Dikambu kuna dialanyandi malashi okone na? 5 Aki ololo nsundja malashi one l'ushinga wuleki denariyo kama shatu, dia mbisha akanga a weula. Vo wakangunangunela umuntu ako. 6 Keli Jesu akawatela ati: Nyuwete. Okoko wana wohenyahunyanyu? Ndi ambuntshela dikambu di'ololo. 7 Akanga a weula weko l'atei anyu nshi tshe. Tena tshe dialanganyu, nyu mbeyaka mbatshela ololo, keli nyu kema la mi l'atei anyu nshi tshe. 8 Ndi akatshi uku akandeyi ntsha. Ndi akamvutedi malashi dia nongosola dimba diami utsha lu diumbu. 9 Mete kanyutelami nti: Lu ahuli tshe wa la kete wayuwutasambishaka lukumu l'ololo lone, wayutataka ndu dikambu diutshendi, dia ndjala euhwelu kandi.

Judasi Ambuyanga Nkimo Jesu le Elombedi
(Mat. 26:14-16; Luk. 22:3-6)

10 Judasi Isakariyote, omotshi la lu dikumi la ahendi, akatshu le elombedi a waki dia ntufunga Jesu. 11 Lam'akawuki dikambu so, vo wakangenangena, wakulaki dia mbusha falanga. Ku ndi akayangi etena k'ololo ka mbakimwelandi.

Wambolongosola Ma Di'Elekanelu
(Mat. 26:17-25; Luk. 22:7-14, 21-23;
Joa. 13:21-30)

12 Lu lushi la ntundu la Ma Diaha la Edya, lushi latuwulambulaka ulambu wa lutshumba w'Elekanelu, ambeki andi

wakawumbula vati: Lendi alangaye shu ntukolongoswela dia we ntole dambu di'Elekanelu? 13 Ndi akatumi ambeki andi ahendi ati: Nyutshu l'usumba, ku nyu nyayutuhumana la pami kemotshi ayembe mbaka k'ashi. Kanyūyeli. 14 Kanyumbuli kanga luudu layundoto nyati: Umbetsha ati: Lend'eli luudu layuyala pangu kami, dia dimi ndjole la ambeki ami dambu di'Elekanelu? 15 Ndame ayunyanya luudu la wuki la ladiku, leli la diango diambolongoswamaka. Kanyututolongoswele dambu loko. 16 Ambeki wakatumbi, wakatshu utsha l'usumba, ku vo wakatani uku akandawatela. Vo wakalongosola dambu di'Elekanelu.

Ma Dia Dikolo Di'Elekanelu; Jesu Ambuta Dia Untu Layūfunga

17 La dikolo, Jesu akayi la ambeki andi dikumi la ahendi. 18 Lam'akawadjashi wale ma, Jesu akawatela ati: Mete kanyutelami nti: Omotshi uma l'atei anyu, lale la mi ma, ayunfunga. 19 Vo wakatatela ndjala la lunyangu la wulu; wakawumbula untu l'untu ati: Dimi? 20 Ndi akakaluya diui ati: Ndi eko otoi anyu omotshi w'uma lu dikumi l'ahendi, ladja la mi lunya lu lukinga, 21 ne dia On'a untu ayumo uku akawafundi lu dikambu diandi. Keli mananu kayali le untu lafunga On'a untu! Utuleka ololo untu ako kumbuto.

22 Lam'akawalekaka ma, ndi akose ukama omotshi, akōtshokola, akawatula, akawasha ata ati: Nyose; dimba diami ne. 23 L'okongo diku, ndi akose dikoho. Lam'akanduki lusaka, ndi akawashadio, ku vo tshe wakano. 24 Ndi akawatela ati: Dikila diami dia sheki y'uyuyu diku. Dio diambutshulwama dikambu di'antu efula. 25 Mete kanyutelami nti: Dimi handjono ashi w'elua wa vinyo ntu, edja ndu lam'ayukuka lushi layumono ashi w'elua w'eyuyu lu diulelu dia Unyashungu.

Jesu Ambutela Petero dia Languu Landi (Mat. 26:31-35; Luk. 22:31-34; Joa. 13:36-38)

26 Lam'akawimbi usambu, vo wakatshu utsha l'Ukungu w'Eweli. 27 Jesu akawatela ati: Nyu tshe nyayutakana; ne dia akafundama ati: Dimi layudiaka ulami w'ekoko, ku ekoko wayudiangana. 28 Lam'ayumulwama, dimi layutsho la ntundu kanyu utsha la Ngalili. 29 Petero, akawatela ati: Kuyanga akina tshe wyutakana, dimi halutakana. 30 Jesu akūkaluya diui ati: Mete kakutelami nti: Elo, k'utshu one, ntundu lekeka ateke tena

pendi, we ayumanguna tena satu. 31 Ndi akatamanya mvuta diui wulu ati: Naka dia mvo, dieli la mi mvo la ye, dimi hakanguna. Ndu ambeki tshe wakati pupu.

Ngetesemane (Mat. 26:36-46; Luk. 22:39-46)

32 Vo wakayi lu dihuli diakawetaka vati: Ngetesemane. Jesu akatela ambeki andi ati: Nyudjase lane, ntukutolomba Unyashungu. 33 Ndi akatshu la Petero, Jakoba, la Joani, akatela mundama la lokonyo ndu la sisi wulu. 34 Ndi akawatela ati: Utema ami ambuyala la lunyangu, edja ndu lu nyoi! Nyutshikali lane, nyosenaki. 35 Ndi akamutsho yema, akayakosha la kete, akalombe Unyashungu ati: Naka we mbeyaka ntsha okone, etenyi ka unya kene kandekani. 36 Ndi akati ati: Aba, Papa, we mbeyaka ntsha akambu tshe; uminyia dikoho ne. Keli aha uku alangami, paka uku alangaye. 37 Ndi akayi, akayātana wuladi djo. Ndi akambula Petero ati: Simona, we ambulala djo? We heyi nsena ushidi otoi? 38 Nyosenaki, nyolombaki, nyutokoko l'ehimba. Mete, utema nangana, keli dimba mbeli wodu. 39 Ndi akatshu ntu, akatolomba aui pupu. 40 Ndi akayi ntu, akayatana wuladi djo, ne dia ashu awo waki wetshu efula. Vo kumbeya mbukaluya diui. 41 Ndi akayi le wo etena ka satu; akawambula ati: Nyakalali djo, ndu nyakumuya? Ambukuka: unya ambedima la lokendo! On'a untu ambukimwama lu anya w'antu wa kolo. 42 Nyuneli, tutatshokaka. Nyendi, ufungi ami aya suki!

Wambunda Jesu (Mat. 26:47-56; Luk. 22:47-53; Joa. 18:2-11)

43 Diui kunshila unyo, ku Judasi, omotshi a lu dikumi la ahendi, akayi la ului w'antu wukimedi tombo la tukalimba uma le elombedi a waki, afundji la dikumanyi. 44 Ufungi andi akawasha djimbitelu ati: Untu layononana la mi, keti nd'uku. Kanyuwundi, kanyutshu la ndi ololo. 45 Kam'akandakumi, ndi akayi le Jesu; akaweti ati: Umbetsha, akanonana la ndi. 46 Ku vo wakawundi, wakukimela. 47 Keli otoi a wane wakemala lasuki, akasomola yombo yandi, akahimbula ukambi w'olombedi a wuki tui. 48 Jesu akawambula ati: Nyu nyambuya la tombo la tukalimba dia ndjumunda, uku atuwendaka opotodi uka? 49 Dimi laki l'atei anyu la lushi la lushi, laketshaka antu l'etemwelo, nyu kumundami. Keli nyete afundelu

washidiyami. 50 Ku ambeki andi tshe wakûthshiki, wakalawo.

51 Olongo a pami omotshi akûyeli olote paka dihondo dia linene tu wengenyembe. Vo wakawundi, 52 ku ndi akatshiki dihondo diandi dia linene, akalawo utakataka.

Diwandja Dia Jesu la Ntundu k'Embadi
(Mat. 26:57-68; Luk. 22:54-55, 63-71;
Joa. 18:12-14, 19-24)

53 Vo wakatshu la Jesu le olombedi a ladiku. Elombedi a waki tshe, dikumanyi, la afundji wakasangana leko. 54 Peterso akatûyelaka tshalula, edja ndu lam'akandoto lu lukumbu l'olombedi a ladiku. Ndi akadjase la elami, uka dja. 55 Elombedi a waki la embadi tshe wakayangi dikambu dia nsongwela Jesu, dia mbûdiaka keli vo kumbutana la dikambu. 56 Antu efula wakôsongwela, keli aui awo kombedima. 57 Amotshi wakamela, wakûmamanyia vati: 58 Shu takawuki ata ati: Dimi layuhandjula etemwelo kene kakahikama l'anya, ku layuhika kekina lu nshi shatu, kahuhikama l'anya. 59 Kuyanga lu dikambu so, aui awo kundjala pupu. 60 Olombedi a ladiku akemala l'atei awo, akambula Jesu ati: We hakaluya nduku diui? Dikambu diakosongwela antu ane, ukundi wedio? 61 Keli ndi akatshikala ki, kunkaluya nduku diui. Olombedi a ladiku akawumbula ntu ati: Kristu keye, On'a Kanga-Etshoko? 62 Ku Jesu akûkaluya diui ati: Dim'one. Nyu nyayena On'a untu udjashi lu lunya la pami la Wulu, ayayi lu wangi wa l'ulungu. 63 Ku olombedi a ladiku akatshatsha ahondo andi, ata ati: Akatahumbi emenyi ntu? 64 Nyu aso wuka lotengo, latengandi Unyashungu. Akananyu na? Ku vo tshe wakawamia vati: Ndi nkukaka mvo. 65 Akina wakatatela mbohongwela soi, mbukumba elundji, la mbokomola, wata vati: Uta diui! Ku elami wakulungula, wakûhakula tombo.

Peterso Ambanguna Jesu
(Mat. 26:69-75; Luk. 22:56-62;
Joa. 18:15-18, 25-27)

66 Lam'aki Peterso l'esi l'etei a lukumbu, umuntu omotshi, ukambi w'olombedi a ladiku, akayi. 67 Ndi akenyi Peterso uka dja, akawendi tee; akawutela ati: Ndu we kaki kame la Jesu y'usi Nazareta. 68 Keli ndi akanguna ati: Dimi haleyi kuyanga nimbiteka kene kataye. Peterso akamo laawo, akatshu utsha la suku dia lukumbu, ku lekeka lakeki. 69 Umuntu omotshi, ukambi

w'ulimu, akawenyi, akatatela mvutela wane wakemadi laawo ati: Omotshi one! 70 Ndi akanguna ntu. Kem'edja wane wakemadi laawo, wakatela Peterso vati: Mete, we eko otoi awo, ne dia usi Ngalili keye. 71 Ndi akatatela ntshika tunyi, la ntshiba ati: Dimi haleyi untu oso latanyu! 72 K'etena kako, lekeka lakeki etena ka hendi. Ku Peterso akuho diui diakawutela Jesu ati: Lekeka lateki tena pendi, we ayumanguna tena satu. Ku ndi akasunguto, akaleli.

Jesu la Ntundu ka Pilata
(Mat. 27:1-2, 11-14; Luk. 23:1-5;
Joa. 18:28-38)

15 K'olomo la pindju, elombedi a waki, dikumanyi, afundji, la ului w'embadi tshe wakasangi lulimi. Vo wakakeleka Jesu, wakatshu la ndi, wakûkimo le Pilata. 2 Ku Pilata akawumbula ati: We keli Khum'ekanga k'asi Juda? Jesu akûkaluya diui ati: Wem'oso ata. 3 Elombedi a waki wakosongwela akambu efula. 4 Pilata akawumbula ntu ati: Undi, we hakaluya nduku diui? Uhulunga efula k'akambu keso kakosongwelawo! 5 Keli Jesu kumbukaluya nduku diui ntu. Okone Pilata akambi.

Jesu Kuyanga Barabasi
(Mat. 27:15-26; Luk. 23:13-25;
Joa. 18:39-19:16)

6 Lu dambu Pilata aki la etshelu ka nkimwela antu usi lukanu omotshi lalombawo. 7 Untu omotshi, lakawetaka vati: Barabasi, aki lu lukanu, ukelekami la akina wakatomboko kame la ndi. Vo wakadiaki antu l'etombokwelo kawo. 8 Ului w'antu wakatshu, wakôlombe vati: Ututsheli uku atuyututshelaka. 9 Ndi akawumbula ati: Undi, nyu hanyulangi dimi nyutshungwela Khum'ekanga k'asi Juda? 10 Ndi akeyi ati: Uma lu kandjema mbakukimo elombedi a waki. 11 Keli elombedi a waki wakatombosha ului w'antu, dia vo mvuta vati: Ututshungweli Barabasi. 12 Pilata akakaluya diui ati: Ku ntsheli one letanyu nyati: Khum'ekanga k'asi Juda na? 13 Vo wakahangohango ntu vati: Udiaki l'utamba a mpeketanya. 14 Pilata akawumbula ati: Dikambu diakona, kolo kakona kutshendi? Keli vo wakatamanyia mpangohango vati: Udiaki l'utamba a mpeketanya! 15 Pilata akalangi munduya saki k'ului w'antu. Okone ndi akâtshungwela Barabasi. Ku ndi akakomola Jesu, akûkimo dia vo mbudiaka l'utamba a mpeketanya.

Wambosoka Jesu (Mat. 27:27-31; Joa. 19:23)

16 Alimbi wakatshu la ndi l'etei a luudu l'umbadi (letawo vati: Luudu l'elumbwelu); waketana ului awo tshe. 17 Vo wakalotsha Jesu ukutu wa wakele lufule l'atende, wakulimbelo. 18 Vo wakawemula vati: Moyo, Khum'ekanga k'asi Juda! 19 Vo wakôkomola uhamba l'ote, wakôhongwela soi, wakakhuse adui dia mbolemia. 20 Lam'akawashili mbosoka, vo wakûkulula ukutu a tilili, wakolotsha ahondo andi. Ku vo wakatshu la ndi dia ntûdiaka l'utamba a mpeketanya.

Wambuhane Jesu lu Utamba a Mpeketanya (Mat. 27:32-44; Luk. 23:26-43; Joa. 19:17-27)

21 Simona, usi Kurene, shi Alesandere la Rufu, akayetaka, ayayi uma l'usui. Vo wakûshutshiya dia ntamba utamba a mpeketanya wa mpane Jesu. 22 Vo wakakumi la Jesu lu dihuli dietawo vati: Ngolongota (nkadimula ati: Dihuli dia lombo). 23 Vo wakawusha wanu wosohanyimi la kundju, keli ndi akaseke. 24 Vo wakûhane l'utamba a mpeketanya. Vo wakuki uwali lu dikambu dia ahondo andi, dia mbeya dihondo diayuyala le untu l'untu. 25 Lam'akakumi unya l'eshidi divwa la pindju, vo wakûhane l'utamba a mpeketanya. 26 Vo wakafundi aui ane wa mbosongwela ladiku ati: **"KHUM'EKANGA K'ASI JUDA."** 27 Vo wakahane ndu apotodi ahendi laawo: omotshi lu lunya la landi la pami, la ukina lu lunya landi la lomoso. 28 Ku afundelu wakashidiyama ati: Ndi akalema kame l'andjaki w'elembe. 29 Ambetshi a mbuka wakôtenge, wasutsha ete vati: Ya! We lahandjula etemwelo ndu lakahika lu nshi shatu, 30 uyashimbeli, ukiti uma l'utamba a mpeketanya! 31 Ndu elombedi a waki la afundji wakôsoke vati: Ndi akashimbela akina, keli ndame heyi ndjashimbela. 32 We Kristu, Khum'ekanga ka Isariyele, ukiti kakiane uma l'utamba a mpeketanya, dia shu mena, keli shu tuketawo! Ndu waku wakahanemi la ndi, wakûkanula.

Nyoi ka Jesu (Mat. 27:45-56; Luk. 23:44-49; Joa. 19:28-30)

33 Lam'akakuki unya l'atei ote, udjima akayala lu kete tshe, edja ndu l'eshidi esatu.

34 Lam'akakuki unya l'eshidi esatu, Jesu akawelega diui wulu ati: Eloi, Eloi, lama sabakatani? nkadimula ati: Unyashungu ami, Unyashungu ami, ukundi ansekaye na? 35 Lam'akuki antu amotshi wakemadi laawo diui so, vo wakati vati: Nyulungi, Elidja oso undeta. 36 Omotshi akalawo, akatambiya dimbu lu wanu w'ukayi, akadji lu danga, akawusha dia ndi mpiha; akati ati: Nyutukete, tutukenda kana Elidja ayuyûhanula. 37 Jesu akawelega diui wulu, akakitshiya. 38 Ku dihondo diakahanemi l'etemwelo, diakate betshi pendi, uma ladiku pulu ndu l'esi. 39 Lam'akenyi olombodi w'alimbi, lakemadi lasuki la ndi, ati: Ndi ambukitshiya, ndi akati ati: Mete, untu one aki on'a Unyashungu!

40 Ndu amantu amotshi wakendaka uma la tshalula, l'atei w'amantu ako, kaki Mariya, usi Mangadala, Mariya, nyangu Jakoba ya dikenda la Jose, ndu Salome. 41 Lam'aki Jesu la Ngilili, amantu ako wakûyeli, wakûkimanyika. Amantu akina efula wakayi la ndi la Jerusalema, waki laawo.

Wambukhunde Jesu (Mat. 27:57-61; Luk. 23:50-56; Joa. 19:38-42)

42 Lushi lako, laki lushi l'Elongoswelo, laki lushi la ntundu ka lushi l'ekila. La dikolo dia lushi lako, 43 Josefu y'usi Arimatiya, umbadi a lukumu, lakalungamelaka ndu ndame diulelu dia Unyashungu, akatshu la dihunga le Pilata, akolombe udu wa Jesu. 44 Pilata akambi wuhu wakandavu esadi. Ku ndi aketi olombodi w'alimbi, akayuwumbula etena kakandavu. 45 Lam'akulimbitshiya olombodi w'alimbi dikambu diako, ndi akasha Josefu udu andi. 46 Josefu akasumbi dihondo dia linene, akahanula udu wa Jesu uma l'utamba a mpeketanya. Ndi akawombe dihondo diako; akatuwetamia lu diumbu diakawatunguna lu dive. Ku ndi akangitula dive, akadidihi lu suku dia diumbu. 47 Mariya w'usi Mangadala, la Mariya nyangu Jose wakenyi lene akawawetamia.

Diumbu Diambutanema Hwe (Mat. 28:1-10; Luk. 24:1-12; Joa. 20:1-10)

16 Lam'aketi lushi l'ekila, Mariya w'usi Mangadala, Mariya nyangu Jakoba, la Salome wakasumbi diango di'upumu, dia ndjukita l'udu wa Jesu. 2 La kasekese lu lushi la ntundu la lubingu, vo wakayi la diumbu, unya ambuhuto. 3 Vo wakayambwanaka vati: Untu akona ayutungitwela dive uma

lu suku dia diumbu? 4 Lam'akawedia ashu, wenyi ku dive diakangitwami. Dive diako diaki wuki utamanya. 5 Vo wakoto lu diumbu, wakenyi olongo a pami udjashi lu lunya la pami, olotshi ukutu a wema. Ku vo wakambi. 6 Ndi akawatela ati: Tanyambaki. Jesu y'usi Nazareta, lakawadiaki l'utamba a mpeketanya, kayanganyu. Ndi ambulo, ndi kema lane; nyendi dihuli diakawawetamia! 7 Nyutshu, nyututeli ambeki andi ndu Petero nyati: Ndi ambutatela ntsho la ntundu kanyu utsha la Ngalili. Nyu nyayutu wena leko, uku akandanyutela. 8 Vo wakatumbi uma lu diumbu, wakalawo. Vo kumvutela nduku untu diui so, ne dia vo waki la woma.

Jesu Ambene le Mariya w'Usi Mangadala
(Joa. 20:11-18)

9 Lam'akulo Jesu la kesekese, lu lushi la ntundu la lubingu, ndi akene ntundu le Mariya w'usi Mangadala, lakandatundja ediengese esambeli. 10 Mariya akatshu, akatutela antu waki kame la ndi l'utanda. 11 Lam'akawuki vati: Ndi eko la lumu, ndu akene le Mariya, vo kumbetawo.

Jesu Ambene le Antu Ahendi
(Luk. 24:13-35)

12 L'okongo wa akambu aso, Jesu akene le antu ahendi, lam'akawatatshokaka utsha l'usui. 13 Vo wakatshu, wakatutela akina dikambu diako, keli vo kumbetawo ndu diui

diawo.

Jesu Ambene le Ambeki Dikumi la Otoi
(Mat. 28:16-20; Luk. 24:36-49;
Joa. 20:19-23)

14 L'okongo diku, Jesu akene le ambeki dikumi la otoi lam'akawadjashi wale ma. Ndi akâtshumula dikambu dia tamu la lunyu l'etema, ne dia vo kumbetawo aui w'antu, wakawenyi l'okongo w'eulwelu kandi. 15 Ndi akawatela ati: Nyutshu lu kete tshe, nyusambisha antu tshe lukumu l'ololo. 16 One tshe letawo, ndu labatizama, ayushimbamela. Keli one tshe lahetawo, ayanyema. 17 Tulimbitelu tone tayuyala le wane wetawo: vo wayutundja ediengese lu lukumbu lami; wayoteketa eteketa w'eyuyu; 18 wayunda elui; naka vo wayono engo ka nyoi, engo kako huwautsha kandji; ndu wayahe akanga a hemo anyu, ku vo wayukalangana.

Jesu Ambulungwama l'Ulungu
(Luk. 24:50-53)

19 Lam'akashidiya Khumadiondjo Jesu nteketa la wo, ndi akalungwama l'ulungu. Ndi akatudjase lu lunya la pami la Unyashungu. 20 Ku vo wakatshu, wakasambisha lukumu l'ololo lu ahuli tshe. Khumadiondjo akakambaka kame la wo, akikitsha diui la tulimbitelu takayelaka esambishelu kadio. Ayali osoku!